יידען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 8 זייטן

פרייז 15 גראשן

נייער פאלקסבלאט

№ 161 | לאדז, מיטוואך, כ״ח תמוז תרצ״ד | צוועלפטער יאהרגאנג | Łódź, Sroda, 11 lipca 1934 r. | № 161

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71. — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

פונאנדערגעלאזט די צענטראלע פון די „נארא"
צוזאמען מיט אלע אירע אפטיילונגען
ס'איז פערוועהרט צו טראגען זייערע העמדער און אפצייכענס

װ א ר ש א, 10. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די שטאטישע סטאראסטווע אין ווארשא האט היינט פונאנדערגעלאזט די פארטיי, וועלכע האט זיך גערופען „אבוז נאראדאווא־ראדיקאלני" („נארא") אלס א ארגאניזאציע, וועלכע ענטשפרעכט נישט די רעכטליכע באדינגונגען און בעדראהט די זיכערהייט, רוהע און עפענטליכע ארדנונג. ס'איז פונאנדערגעלאזט געווארען דער הויפט־קאמיטעט, דער ווארשאווער קאמיטעט, און אלע פארטיי־קעמערלעך, וועלכע אונטערליגען דעם קאמיטעט פון א.נ.ר.

די פערארדנונג פערווערט יעדע טעטיגקייט פון „נארא" אונטער יעדער פארם אדער נאמען, ס'איז פערווערט צו טראגען זייערע מונדירען (העלל גרינע העמדער) און זייערע אפצייכענס. יעדער איינער, וועלכער וועט נישט פאלגען די פערארדנונג וועט אונטערליגען די שווערע שטראפען פון געזעצליכע ארגאניזאציעס.

די פערארדנונג מוז גלייך אויסגעפיהרט ווערען, דערביי האט די פערדיכערונגס־מאכט בעפוילען צוצושטעלען די פערארדנונג איינעם פון די מיטגלידער פון הויפט־קאמיטעט, וועלכער געפינט זיך נישט אין איזאלאציע־לאגער אין קארטוז־בערעזע, און בעהאלט זיך נישט אויס פאר דער מאכט, ווי דאס איז דער פאל מיט די הויפט־אנפיהרער פון דער „נארא" פארטיי.

איז די מאטיווען פון דער פערארדנונג ווערט געזאגט, אז די ארגאניזאציע האט אינספירירט אונגערוהען און עקסצעסען, ווי די געשעהענישען פון 29. מאי, האבען געהעצט צו פארטיי און ראסען־שנאה, געהעצט דורך דער „שטאפעטא". צוזאמען מיט דער ליקווידאציע פון דער צענטראלע וועלען אויך ליקווידירט ווערען אלע אפטיילונגען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז די „נארא" איז געווען זעהר קאמפעריש און האט זיך געשאפען נאך דער שפאלטונג ביי די ענדעקעס. זיי האבען ארויסגעגעבען דאס גיפטיגע אנטיסעמיטישע בלאט „שטאפעטא". דער פעראנטווארטליכער רעדאקטאר פון „שטאפעטא" דזשארמאגא געפינט זיך אין איזאלאציע לאגער, דער הויפט־רעדאקטאר מאסדארף בעהאלט זיך אויס פאר דער מאכט.

קומען אין דער געהיים-פאליציי, וואו ער איז גענוי אויסגעפארשט געווארען. פאפען געפינט זיך איצט ביי זיך אין שטוב.

הגם פאפען איז נאך איצט וויצע-קאנצלער מישט ער זיך נישט אין מלוכה ארבייט און קומט נישט צו די זיצונגען פון מיניסטארען-ראט.

די נאצי-אפענסיווע אויף עסטרייך

ווין, 10 (ספ. טעל.)

נעכטען האט מען ארעסטירט א נאציאנאל-סאציאליסטישען קוריער מיט 15 קילא דינאמיט.

דער קוריער איז געקומען פון דייטשלאנד. ער האט מודה געווען, אז דעם אויפרייס-מאטעריאל האט ער בעקומען פון אן אפיציעלער דייטשער „פלאצובקע" פון דער נאציאנאליסטישער פארטיי.

ווין, 10 (ספ. טעל.) די „שטונדע" מעלדעט אז די טעראריסטישע צענטראלע אין מינכען איז פונאנדערגעלאזען געווארען. דער צענטער פון דער דייטשער פאליטיק בנוגע עסטרייך איז איבערגעפיהרט געווארען קיין בערלין.

ווינע, 10 (ספ. טעל.)

אין ליכטענפורט איז נעכטען ענטדעקט געווארפען א שולע פון פיהרער פון די שטורם-אפטיילונגען. ס'זענען ארעסטירט געווארען 11 פערזאן, ביי וועלכע מ'האט געפינען אינסטרוקציעס וועגען בענוצען האנד-גראנאטען און א רעגולאמין פאר די שטורם-אפטיילונגען.

אין אייזענערץ און סטיריען האט די זשאנדארמעריע געפונען 40 קילא דינאמיט, די מאטעריאלען האבען געהערט צו די נאציאנאל-סאציאליסטען.

דייטשע גענעראלען גיבען זיך אפ אין דימיסיע צוליב דער ערמארדונג פון שלייכער'ן
דער רייכסטאג ווערט צונויפגערופען אויף הײַנטיגען פרייטאג

בערלין, 10. (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון קאנסערוואטיווע קרייזען, איז מיט עטליכע טעג צוריק געקומען קיין נויהעק א גרופע פריינד פון הינדענבורגען פון די גרויס־אגראריער.

בעת דער וויזיט האט מען הינדענבורגען פארגעשטעלט די לאגע אין דייטשלאנד.

די דאזיגע קרייזען האלטען, אז דער קאנצלער היטלער איז איצט זעהר אפגעשוואכט, ווייל ער האט אליין צוקלאפט זיין ברוינע ארמעע און קיין אנדערע האט ער נאך נישט געשאפען און הערייבער דארף דער פרעז. הינדענבורג אויסנוצען די רייכסווער געגען היטלערן. דער פרעזידענט דארף אויסנוצען דיזע פולמאכטען און געבען דימיסיע היטלער'ס רעגירונג און שאפען א מיליטערישע רעגירונג מיט א ציווילער צוגאבע פון פאפענען.

לויט דיזעלבע ידיעות איז ביי הינדענבורגען געווען א דעלעגאציע פון גענעראלען, די גענעראלען האבען געבעטען דימיסיע אין צוזאמענהאנג מיט'ן ערמארדען דעם גענעראל שלייכער, הינדענבורג האט די דעמיסיע נישט אנגענומען און צוגעזאגט די גענעראלען, אז ס'וועט אדורכגעפיהרט ווערען אן אויספארשונג. ערשט איצט האט זיך הינדענבורג אריענטירט, אז היטלערס בעריכט וועגען פעררעטעריי פון גענ. שלייכער און די אומשטענדען פון זיין טויט שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

אויף יעדען פאל...

ניו־יארק, 10. (ספ. טעל.) די אמעריקאנער פינאנציעלע קרייזען דערווייסען זיך, אז היטלער האט מיט עטליכע טעג צוריק געהייסען איבערשיקען א

מיליאן דאלאר קיין איטאליען, די דאזיגע סומע דארף זיין א ספעציעלער הילפס־פאנד פאר דער היטלערישער פארטיי, אויף יעדער צרה וואס קען קומען.

בערלין, 10. (ספ. טעל.) אין אראניענבורגער קאנצענטראציע־לאגער איז נעכטען אויסגעבראכען א בונט. די וואך פון לאגער, וועלכע בעשטעהט פון שטורמיסטען האט זיך בעצויגען פאסיוו צו די צו־בונטעווטע. די ארעסטאנטען, וועלכע האבען דעמאליר'ט דעם לאגער האבען ערשט „בערוהיגט" די היטלערישע שטורם־שטאפעטען.

אין וואלד נעבען בערלין האט מען געפונען א ערמארדעטען א היטלערישען שטורמיסטען־פיהרער, וועלכער איז אריינגעטרעטען אלס שפיאן אין דער געהיימער מאנארכיסטישער ארגאניזאציע „קאנסול". דער מארד איז זיכער א נקמה פון „קאנסול".

דער רייכסטאג ווערט צונויפגערופען

בערלין, 10. (ספ. טעל.) אין די באהעפטסטע טעג וועט צונויפגערופען ווערען דער רייכסטאג אויף אן אויסערגעוועהנליכער סעסיע, ווי מען אינפארמירט אונז פון פאליטישע קרייזען, איז דער איינציגער פונקט פון דער אויסערגעוועהנליכער סעסיע וועט זיין דאס אויסהערען די ערקלערונג פון דער רעגירונג

אורלויבען און רעארגאניזאציע פון די מיליטער-אפטיילונגען

בערלין, 10. (ספ. טעל.) דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פערבאנד פון פראנט־זעלנער שטאל העלם און די שטורם־אפטיילונגען האבען בעקומען אורלויב פון 9. יולי ביז'ן 18. אויגוסט.

לויט'ן בעפעהל פון דער שטאלהעלמישער הויפט קאמאנדא וועלען די מיטגלידער בעת דעם אורלויב נישט קענען טראגען זייערע מונדירען.

קאמוניסטישע קעמערלעך אין דייטשלאנד

בערלין, 10 (ספ. טעל.)

די געהיים=פאליציי אין באדען האט ענטדעקט א גאנצע רייהע קאמוניסטישע קעמערלעך. ס'זענען ארעסטירט געווארען 70 מאן. די פאליציי האט קאנפיסקירט א גרויסע צאהל קאמוניסטישע אויפרופען.

גרויל=פראפאגאנדע"

בערלין, 10 (ספ. טעל.)

אין א בייערישער שטאט איז פערמאכט געווארען א וואכענבלאט פאר טענדענציעזע אינפארמירען וועגען די לעצטע געשעהענישען. דער רעדאקטאר איז אפגעשיקט געווארען אין קאנצענטראציע-לאגער.

פאפען ווערט אויסגעפארשט דורך דער געהיים=פאליציי

בערלין, 10 (ספ. טעל.)

פאן פאפען האט בעקומען א בעפעהל צו

אין די ברענענדע דייטשע וועלדער

בערלין, (ספ. טעל.)

די וועלדער אין דייטשלאנד ברענען ווייטער, די גרעסטע שרפה בושעוועט נעבען דעם שטעטעל ווארען. ביז איצט איז פערברענט געווארען דאס האלץ פון 85 קוואדראט-קילאמעטער. אין אנדערע ערטער קומען אויך פאר גרויסע שרפות. ס'ווערט פערברענט די פויגעל און חיות.

בעפרייט ארבייטער=טוער

ווארשא, 10 (טעלעפאניש) נעכטען זענען בעפרייט געווארען פון ארעסט דער פועלי=ציון=טוער בוקסבוים און די ליטעראטען ראזענבוים-זדשעוויעצקי, אהרן וואהל און שמואל זענדער.

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
אלזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

אכטונג, רעטניקעס
פון ווישניאווא און קראשעוו!
דאס „בילע פאלקסבלאט"
בעקומט מען 8 א זייגער אינדערפריה
ביים צייטונגס-פערקויפער יאמניק,
ווילא קאוואלא, נעבען דער כלאדניע.
בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים.
אויך בעקומט מען ביי מיר דעם בעוואוסטען
פראשעק געגען שווייס פון פיס „ראדיקאל"
צום פרייז 30 גראשען.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 10—1 פמיטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון
Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישע פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

אויפפאדערונג
איך פאדער אויף דעם דאקטאר
אלבערט גאטליב
פיעטריקאווער 26 צו קומען צו א דין-תורה אין ראבינאט היינט, ד. 11. יולי ה.י. 6 אוונט, אויב ער וועט נישט קומען וועל איך אדאפנעהמען פון זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאלגען.
חיים דזיאדעק
פילסודסקיעגא 35.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

דעם טיעפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער ג' חבר און קאמיטעט-מיטגליד ה' משה'ל הערשפינקעל און אויך די וו' פרוי פון אונזער געעהרטען פרעזעס סאלא לייזעראוויטש, צוליב דעם טויט פון זייער ליבע אונפערגעסליכע מוטער
נ"ע פאלא הערשפינקעל
זיים געטרייסט!
דער קאמיטעט און מתפללים
פון בית תפלה „תהלת ישראל"
פיעטריקאווער 19.

וועגען באלדיגע
רייזע=מעגליכקייטען
קיין ארץ=ישראל איז צו אינפארמירען זיך אין לאקאל פון דער יודען שטאטס-פארטיי, וואסקאדניא 57 אין די שעה'ן פון 3.30 ביז 10.30 אוונט.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין פריינד בעניעק פורמנער צוליב'ן טויט פון זיין
מוטער
זאל ער זיין געטרייסט
אברהם אהרן רינגארט.

3 שותפים פון מיניסטער-מערדער

געפינען זיך שוין אין די הענד פון דער פּאָליציי

דעם אַטענטאַט אויפ'ן מיניסטער פּיעראַצקי האָט אויסגעפירט די אוקראַינישע טעראָריסטישע אָרגאַניזאַציע

אינטערוויו מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער מיכאַלאָווסקי

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" האָט פאַרעפענטליכט פאָלגענדען אינטערוויו מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער מיכאַלאָווסקי וועגן דער אויספאָרשונג אַרום דעם ענין פון מאָרד איבער דעם אינערן-מיניסטער פּיעראַצקי.

דער מיניסטער האָט געזאָגט: אין איצטיגען מאָמענט איז די זאַכלאַגע אַזעלכע, אַז מיר קענען אָהן שטערונגען פאַר די ווייטערדיגע אויספאָרשונגס-אַרבייטען אָנגעבען אינפאָרמאַציעס וועגען דעם ביז-איצטיגען אויסגאַנג פון דער אויספאָרשונג, נישט קוקענדיג דערויף וואָס דעם מערדער האָט זיך איינגעגעבען צו אַנטלויפען באַלד נאָך'ן מאָרד, איז אָבער אין די הענד פון דער מאַכט געפאַלען אַ רייה זאַכען און שפּורען, וועלכע זענען געוואָרען דער יסוד פון דער ווייטערדיגער האַנדלונג. דאָס איז געווען אַ קאַפּעלוש און אַ צייטונג וואָס איז פאַרלוירען געוואָרען דורכ'ן מערדער בעת'ן אַנטלויפען דורך דער פּאַקסאַל-גאַס און אויך אַ מאַנטעל וועלכער איז דורך דעם מערדער אַוועקגעוואָרפען געוואָרען אויף די טרעפּען פון אַקולניק-גאַס 5. די ערקלערונגען פון פאַרשידענע פּערזאָנען, וועלכע האָבען געזעהן דעם מערדער פאַר דעם מאָרד און נאָך דעם מאָרד און קודם כל די באָמבע וואָס איז אַוועקגעוואָרפען געוואָרען בעת'ן אַנטלויפען, האָבען געגעבען ווייטערדיגע ידיעות.

אַזוי האָט שוין אין דער ערשטער מינוט די אויספאָרשונג געהאַט די ריכטיגע, אַז דאָס פאַרברעכען איז אַרויסגעגאַנגען פון אַ ענג אָרגאַניזירטען צענטער. אויף דעם האָט געוויזען דאָס אַרויספיהרען דעם אַטענטאַט, די פּלאַנמעסיגע און פּרעציזע אָרגאַניזאַציע ווי אויך דאָס פאַרהאַלטען זיך פון מערדער און זיין אַנטלויפען, און דער ערשטער פאַזע האָט זיך די אויספאָרשונג נישט בעגרענעצט נאָר אויף איין ריכטונג, נאָר איז געגאַנגען אין אַלע ריכטונגען פון די נישט-לעגאַלע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען געקענט קומען אין בעטראַכט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן געפינען אַ בלוי-געל בענדעל, וועלכעס ווערט געוועהנליך פאַרקויפט אויפ'ן פאַנד פון דער אוקראַינישער נאַציאָנאַליסטישער אָרגאַניזאַציע, האָט זיך די געריכטס-מאַכט אָנגעהויבען צו בעשעפטיגען מיט'ן פאַקט, וועלכער איז געשעהן אין קראַקא אין דער נאַכט פון 13. אויפ'ן 14. יוני, אַלזאָ דירעקט פאַר'ן מאָרד. דאָרט איז ליקווידירט געוואָרען דער קאַמפּס-אַפּאַראַט פון דער אוקראַינישער נאַציאָנאַליסטישער אָרגאַניזאַציע בעת וועלכע ס'איז אַנטדעקט געוואָרען אַ לאַבאָראַטאָריום פון באָמבעס. די עקספּערטיזע האָט פעסטגעשטעלט אָהן שום ספק, אַז די באָמבע וועלכע איז צעפּלאַצט געוואָרען דורכ'ן מערדער איז אויסגעפערטיגט געוואָרען אין דאָזיגען לאַבאָראַטאָריום, ביים אַנטדעקען דאָס קראַקאָווער לאַבאָראַטאָריום איז אַרעסטירט געוואָרען דער בעזיצער און לייטער פון לאַבאָראַטאָריום און דער פאַרבינדער מיט די בעזונדערע מיטגלידער פון או. אָ. ן.

אויף דעם אופן האָט מען געפונען די דירעקטע שותפים פון מערדער און גלייכצייטיג האָבען מיר געקענט זיך דערוויסען פון וועלכע קרייזען ס'איז אַרויס דער מערדער און דער בעשלוס וועגען מאָרד.

די ווייטערדיגע אַקציע האָט צונעשטעלט דער געריכטס-מאַכט דעם 18. יוני שפּעט אין אָוונד אינפאָרמאַציעס וועגען אַ פּערזאָן, וועמענס אויסזעהען און גרויסע אַנדערע פּרטים האָבען אָנגעוויזען אויף זיין קאָנטאַקט מיט'ן קראַקאָווער לאַבאָראַטאָריום און מיט דעם מאָרד אין וואַרשאַ.

דער דאָזיגער פּערזאָן האָט זיך אַרויפגעזעצט אויף אַ שיף אין דאַנציג און איז געפאָהרען אין אַ דייטשען פּאָרט, נאָך אין פערלויף פון דער נאַכט האָט זיך די פּוילישע מאַכט פאַרשטענדיגט מיט דער דייטשער מאַכט און דער פּערזאָן איז אַרעסטירט געוואָרען דעם 19. יוני פאַרטאָגס אויף דער דייטשער טעריטאָריע, דעמזעלבען טאָג איז ער געבראַכט געוואָרען קיין וואַרשאַ. בעת דער אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער פאַרהאַלטענער פּערזאָן איז אַ בעקאַנטער אוקראַינישער באַקאָוועץ.

ס'איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען דער אַנטייל פון דעם פּערזאָן אין אָרגאַניזירען און וואָהרשיינליך אין אויספיהרען דעם מאָרד. אין די הענד פון דער גערעכטיגקייט געפינען זיך דריי באַאַמטע פון דער אוקראַינישע קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע, פון וועלכע צוויי האָבען אַנטיילגענומען אין דער צוגרייטונג צום אַטענטאַט, בעזונדערס אין מאַכען און צושטעלען די באָמבע. דער דריטער האָט וואָהרשיינליך אַנטיילגענומען אין אויספיהרען דעם מאָרד.

דער מערדער אַליין, האָט מינ. מיכאַלאָווסקי געענדיגט, געפינט זיך אין אויסלאַנד, מיר רעזיגנירען נישט פון די ווייטערדיגע בעמיהונגען איהם צו כאַפּען. איך מוז אָבער פעסטשטעלען, אַז אין איצטיגען מאָמענט האָבען מיר נישט קיין גרויסע האָפנונגען דערויף.

צום סוף האָט מיניסטער מיכאַלאָווסקי אונטערגעשטראָכען די אומערמידליכע אָנשטרענגונגען פון אויספאָרשונגס-ריכטער ווישונסקי און פּראָקוראָר רודניצקי ביים פיהרען די אויספאָרשונג אין ענין פון מאָרד איבער דעם מיניסטער פּיעראַצקי.

באַרטו צוריק אין פאַריז

דער פראַנצ. אויסערן-מיניסטער איז זעהר צופרידען פון זיין וויזיט אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 10 (ספּ. טעל.) אין צווייטען טאָג פון באַרטו'ס וויזיט אין לאָנדאָן, האָט דער פראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער קאָנפערירט מיט הענדערסאָנ'ען, דאַן איז פאָרגעקומען אַ צוויי-שעהדיגע דיסקוסיע אין אויסערן-מיניסטעריום, דאַן האָט באַרטו בעזוכט דעם וויצע-פּרעמיער באָלדווין. 4 אַ זייגער איז דער מיניסטער באַרטו צוריק אָפּגעפאָהרען קיין פאַריז.

באַרטו האָט ערקלערט די זשורנאַליסטען, אַז ער איז זעהר צופרידען פון זיינע געשפּרעכען מיט סיימאָנ'ען און אַנדערע ענגלישע מלוכה-מענער, ער פרעהט זיך פון דער אַטמאָספערע פון גוטען ווילען, וועלכע האָט געהערשט ביים אַרומרעדען פאַרשידענע פראַגען און בעזונדערס די פראַנצויזיש-ענגלישע פראַגען. צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד איז פאַרהאַן אַ הסכם וועגען דער אַלגעמיינער איי-ראָפּעאישער לאַגע.

לאָנדאָן, 10 (ספּ. טעל.) די גאַנצע פּאָליטישע וועלט איז שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט'ן וויזיט פון פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער באַרטו אין לאָנדאָן.

„טיימס" שרייבט, אַז די פראַנצויזישע דעלעגאַטען האָבען פאָרגעלעגט 2 אָפּמאַכען: 1) אַנ'אָפּמאַך וועגען מזרח-איראָפּאַ, וועלכער זאָל אַרומנעהמען דייטשלאַנד, פּוילען, טשעכיען, דריי באַלטישע מלוכות און רוסלאַנד. 2) אַנ'אָפּמאַך, וועלכע איז נוגע דעם מיטעלענדישען ים און נעהמט אַרום איטאַליען, טערקיי, גריכענלאַנד און די באַלקאַן-מלוכות.

די דאָזיגע ביידע אָפּמאַכען זאָלען שפּעטער זיין פאַראייניגט אין אַ גענעראַל-אַקט און אונטערליגען די בעשטימונגען פון דער פעלקער-ליגע.

די דייטשע פּרעסע פאַרפאָלגט מיט גרויסע אויפמערקזאַמקייט די לאָנדאָנער קאָנפערענץ.

ארץ-ישראל גרייט זיך

צו דער לויה פון חיים נחמן ביאַליק

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין קאָמיטעט, וואָס פאַרנעמט זיך מיטן איינאָרדנען די לויה פון ביאַליקן, געהען אַריין: בן-גוריון, הרב אליהו בערלין, שושנה פּערסיץ און אַ פאָרטרעטער פון אגודת הסופרים.

SAFE jest najpewniejszem miejscem przechowywania posagu Twojej córki.

געבעלס דראָהט די אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען

צוליב זייערע אינפאָרמאַציעס וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאַנד

בערלין, 10 (ספּ. טעל.)

דער פּראָפּאַגאַנדע-מיניסטער געבעלס האָט היינט געהאַלטען אַ רעדע דורכ'ן בערלינער ראַדיאָ וועגען די געשעהענישען דעם 30 יוני אין דער בעלייכטונג פון אויסלאַנד. דער מיניסטער איז אַרויסגעטרעטען זעהר שאַרף געגען די אינפאָרמאַציעס פון רוב אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען און קאָמענטאַרען פון די אויסלענדישע צייטונגען, אָנרופענדיג דאָס ביזווילינע העצעריי און היסטערישע רכילות.

די קאַמפּאַניע, האָט געבעלס געזאָגט, וועלכע מ'האָט איצט אונטערגענומען קען מען נאָר פאַרגלייכען מיט דער שרעקליכער פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע איז געפיהרט געוואָרען געגען די דייטשען אין מלחמה צייט. געבעלס האָט ציטירט פראַנצויזישע, ענגלישע און סאָוויעטישע צייטונגען און זיי פאָרגעוואָרפען, אַז זיי פאַרשפּרייטען פאַלשע ידיעות וועגען דייטשלאַנד.

דער דאָזיגער מעטאָדע פון אינפאָרמירען האָט געבעלס אָנגערופען „די עלעגאַנטע, איידעלע און אַנשטענדיגע" שטעלונג פון דער דייטשער פּרעסע בנוגע געשעהענישען אין אויסלאַנד און האָט געזאָגט אַז די „ווילדע" דייטשען זענען פיל בעסערע מענשען.

געבעלס האָט אין נאָמען פון דייטשען פאָלק פּראָטעסטירט געגען די „פאַלשע" אינפאָרמאַציעס וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאַנד און האָט ערקלערט, אַז די דייטשע רעגירונג וועט אויף ווייטער נישט טאָלערירען אין דייטשלאַנד אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען, וועלכע אינפאָרמירען פאַלש וועגען געשעהענישען וואָס קומען פאָר אין דייטשלאַנד.

געפונען אַ גרויסע גאָלד-בריליע אין רוסלאַנד

מאָסקווא, 10 (ספּ. טעל.) אין קוילען-גרובען אין די אַלטאַאישע בערג האָט מען געפינען אַ בריליע גאָלד, וועלכע וועגט 3663 גראַם.

דער מלוכה-פּרעזידענט אויפגענומען די ברידער אַדאַמאָוויטש

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

דער מלוכה-פּרעזידענט האָט היינט פאַרמיטאָג אויפגענומען די העלדישע פליהער ברידער אַדאַמאָוויטש, זיי זענען געווען אין דער געזעלשאַפט פון אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר און דעם שעף פון פּראָטאָקאָל ראָמער.

מאָרגענדיגער טעאַטער-יום-טוב

לכבוד זרמן זילבערצווייג

מאָרגען, דאָנערשטאָג, וועט דאָס יודישע לאָדז פייערען אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער אַ גרויסען טעאַטער יום-טוב לכבוד דעם וואָס איהר בן-עיר האָט נאָר וואָס פאַרעפענטליכט דעם צווייטען באַנד פון זיין מאָנומענטאַל ווערק „דער יודישער טעאַטער-לעקסיקאָן".

די יודישע אַקטיאָרען-משפּחה פאַרבעט דערצו דעם היגען יודישען טעאַטער-עולם. די יודישע שוישפּילער פון דער שטאָט האָבען געטאָן אַלץ, וואָס זיי קענען כדי צוצוגעבען דעם מאָרגענדיגען אָוונט אַ פייערליכען כאַראַקטער. אַלע, וועלכע שפּילען איצט אין לאָדז האָבען זיך פאַראייניגט צו אַ גרויס אינטערעסאַנט פּראָגראַם. אויך די גאַסטראָלערען, וועלכע האָבען אייגענטליך אַ צו שפּילען ערשט פון יום-טוב, האָבען זיך שוין דאָנערשטאָג.

אַזוי בעטייליגען זיך אין דעם יום-טוב דער בעליבטער ראָמאַנטישער שוישפּילער מיכאַל מיכאַלעסקאָ, די פּרימאַדאָנע פּאַניאַ רובינאַ, די סטאַרס פון צווייטען יודישען טעאַטער בן-ציון ווייטלער און יוכבד זילבערג, עס איז ספּעציעל געקומען צו פאָהרען אַ ווונדער לאַנדסמאַן הער זיידערמאַן, עס טרעטען אויף דער בעליבטער יעקב פישער, די שוישפּילער לעמבערגער, יאַקובאָוויטש און צווילינג. עס קומט ספּעציעל פון וואַרשע דער בעריהמטער שוישפּילער אַלעקסאַנדער גראַנאַך, וועלכער וועט אַרויסטרעטען מיט „שיילאָק" אין דייטש און דעקלאַמאַציעס אין יודיש ווי אויך אַ שלום-עליכם מאָנאָלאָג.

אַזוי ווי דער יום טוב פאַלט אויס אין דער צייט פון יעקב גאָרדינ'ס 25-טען יאָהרצייט וועט רעד. זלמן זילבערצווייג האַלטען אַ קורצען רעפעראַט וועגען יעקב גאָרדינ'ן און מיכאַל מיכאַלעסקאָ מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך וועלען שפּילען אַ פראַגמענט פון גאָרדינ'ס „גאָט מענש און טייוועל", וועגען „לעקסיקאָן" און זיין רעדאַקטאָר וועט רעדען רעד. ישעיהו אוגער.

מיר דערוואַרטען, אַז לאָדז וועט אַרויסווייזען איהר בן-עיר דאָס וואָס ער פאַרדינט.

נעגען האַרטלייביגקייט

און העמאָרוידען, מאָגען און דאַרם-שטערונגען איז דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

אַ אמת ווערט מעהרמאָלס גענומען אַ העריך מיטעל. פרעגט דאָקטוירים.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשא 20 טעל. 213-84

דאָס איינציגע אָפּערעטען-טעאַטער אין לאָדז! אַלע זענען בעגייסטערט

גרויסער ערפאָלג / הונדערטער מענשן אָהנע בילעטן / גרויסע סענסאַציע
נוצט אויס די געלעגנהייט! איינהייטליכע רעדוקציע-פּרייזען!

דער גאַנצער פּאַרטער 1 זלאָטי גאַלעריע 45 גראָשען

גאַסטאָיפטריטען פון בעליבטען אַרטיסט, זינגער און טענצער

בן-ציון ווייטער

מיט'ן אַנטייל פון דער בעליבט. פּרימאַדאָנע יוכבד זילבערג און פולהאַרמ.-אַנסאַמבל

היינט, מיטוואָך, 9.30 אָוונט צום לעצטען מאָל

דער בלינדער פּאַיאַץ

אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. בילעטען אַ גאַנצען טאָג צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אַכטונג! ווער ס'קויפט פריהער אַ בילעט בעקומט אַ בעסערן פּלאַץ

אַכטונג זגערזש! מאָרגען דאָנערשטאָג 9 אָוונט ב. ווייטלער מיט'ן אַנסאַמבל דער בלינדער פּאַיאַץ

שלאָסערייַ-אַרבייטען

ווי אויך אויסמאָנטירונג פון שווייסונגען, מעטאַל-בעאַרבעטונגען, מאַשינען-טיילען

פיהרט אויס פּינקטליך

J. REDER, Łódź

קאָנסטאַנטינער 11/13

רעכער

צו וועש און הענטשקעס ווערן געמאַכט

שרודמיעסקאַ 8.

וויכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטסטע

היטעז

אויף גאַנץ ניי און אויך נייע היטען צו געדענקט די אַדרעס

3.50

Modystka „TOLA"

23 Zawadzka 23

מודעה. ברוך-קראַנקע! קריפּעל!

ליידענדע אויף פאַרשידענע ביין-פאַרקריפּונגען פון גוף (הויקערס)!

נאָך לאָדז איז געקומען צום ערשטען מאָל דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער ספּעציאַליסט

Ortoped Natan Rapaport

פון ווין מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק און נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 מיטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונט

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

(פריהער ווסכאָדניאַ 23)

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אָהן בלוטיגע אָפּעראַציעס ראַטעוועט אייער געזונט כל-זמן ס'איז נאָך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, די קישקעס ווערען פאַרדרעהט און מ'קען בראַנדיג ווערען.

אַ הילף און אַ רפואה! דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פאַרנאַכלעסיגטע ברוכען און בעוויטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע ביי אַנמאַננס-ברוכען. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד"ר האָפּפּא, ד"ר העסינג און קאַלאַט. געגען אַלערליי פאַרקריפּלונגען, פאַרקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פּלאַט-פיס,

פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאַלאָן-אַרבייט).

פאַר דאַמען נאָך אָפּעראַציעס קינסטליכע ברוסטען.

ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד.

געדענקט די אַדרעס:

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאָ 23.

לאדז, 11 יולי 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 11 יולי 1934

דער היטלער-רעזשים אין דייטשלאנד

איז איצט א גרעסערע געפאהר פאר'ן שלום ווי פריהער

עס איז שוין אריבער א וואך זייט היטלערס בלוטיגע אפרעכנונג מיט זיינע חברים און פריינד פון די שטורם-אפטיילונגען, און עס איז נאך נישט קלאר אויף וועלכן יסוד וועט זיך ווייטער ענדיגען די נאציאנאל-סאציאליסטישע דיקטאטור אין דייטשלאנד. די לעצטע טעג בעמיהען זיך ווידער די נאציאנאל-סאציאליסטישע פיהרער צוריק צו געווינען דעם צוטרוי פון די שטורם-אפטיילונגען, זיי ווייסען גאנץ גוט אז אהן דעם דאזיגען כח וועלען זיי זיך לאנג נישט קענען האלטען. אזוי האט דעם „פיהרערס" פערטרעטער רודאלף העס אפגעגעבען אן ערקלערונג אין וועלכער ער בערוהיגט די שטורמיסטען און טרייסט זיי, אז היטלער האט אויך ווייטער דעם גרעסטען צוטרוי צו זיין ברוינע ארמעע, דאס בעשטימען לוטצען אלס שטאב-פיהרער פון די שטורמיסטען, בעווייזט אבער, אז אין דער דייטשער פאליטיק וועלען זיי מעהר קיין גרויסע ראלע נישט שפילען. ווען נישט וואלט היטלער נישט בעשטימט אויפן דאזיגען וויכטיגען פאסטען אזא צווייטראנגיגען וואסאל ווי לוטצע.

געבעלס שטעלונג, שמועסט מען, איז לעצטענס זעהר אפגעשוואכט געווארען, עס זענען פערעפענטליכט געווארען גליקוואונש-טעלעגראמען וואס געבעלס און לוטצע האבען צווישען זיך אויסגעטוישט, געבעלס פערזיכערט אין די דעפעשען זיין טריישאפט צום גייסט פון די שטורם-אפטיילונגען, פון געבעלס שוואכער פאזיציע זאגט אויך עדות פאלגענדער פאקט: דעם 24 יוני האט געבעלס געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער איז שארף ארויסגעטרעטען געגען די אפיצירען פון דער אלטער ארמעע. די טעג האט געבעלס ווידער פערעפענטליכט א ערקלערונג אין וועלכער ער לייקענט אפ א טייל פון זיין רעדע און מאכט א תיקון טעות, וואס שוואכט שטארק אפ דעם אנגריף אויף די אפיצירען. מען טייטשט דאס אויס, אז ער איז דערצו בעצוואונגען געווארען. אזא זאך וואלט פאר דעם 30-טען יוני זיכער נישט מעגליך געוועזען.

אויך פאן פאפען זאל ווידער צוריק לעבעדיג ווערען. ער פאדערט איצט ענערגיש א רעהאביליטאציע; ער וויל אז עס זאל עפענטליך ערקלערט ווערען דאס ער האט קיין שום שייכות נישט געהאט מיט דעם געפלאנטען אויפשטאנד. הינדענבורג ווי אויך דער רייכסווער-מיניסטער פאן בלאמבערג, אונטערשטיצען זיין פאדערונג. צו דעם צוועק איז פאפען ארויסגעפאהרען קיין נוידעק צו הינדענבורגן.

זונטאג נאכמיטאג האט דער רייכסמיניסטער העס, היטלערס פערטרעטער געהאלטען א רעדע אין ראדיא, אין זיין רעדע האט ער אפגעגעבען וויכטיגע ערקלערונגען וועגען דעם נייעם קורס. עס איז אבער זעהר אויפפאלענד אז היטלער אליין האט אויפגעהערט צו רעדען און שווייגט שוין א לאנגע צייט.

א היטלעריסטישער גדול, פון די שטורם-אפטיילונגען וואלטער פלעקסוס איז בעת די שחיטה אנטלאפען אין סאאר-געביט, איצט האט ער פערעפענטליכט א בראשור אונטער דעם טיטול „דאס בלוט-באד", אין וועלכע ער מאכט סענסאציאנעלע רעוועלאציעס.

עס איז א בעקאנטע זאך אז נאך איידער היטלער איז געקומען צו דער מאכט האט ער זיך אין יאנואר 1933 צוזאמענגעטראפען ביי דעם קעלנער באנקיר שרעדער מיט פאפענען, דארט איז ענטשידען געווארען די ווייטערדיגע אקציע וועלכע האט זיך פארענדיגט מיט היטלערס איבערנעהמען די מאכט. פלעקסוס ערקלערט איצט אין זיין בראשור אז די שווער-אינדוסטריעלער קרופ און טיסען, האבען זיך אויך בעטייליגט אין געשפרעך, שטראסער האט נאך איידער ער איז געווארען ארויסגעטריבען פון דער אנפיהרונג פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי, געפאדערט צו עראבערען די מאכט דורך א „מארש אויף בערלין". היטלער האט זיך אבער דערפון אפגעזאגט, ווייל ער האט שוין דעמאלט געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די פארשטעהער פון דער שווער-אינדוסטריע. די דאזיגע פערהאנדלונגען זענען פערענדיגט געווארען אין דער וואוינונג פון דעם קעלנער באנקיר שרעדער. א דאנק דעם דאזיגען אפמאך האט הינדענבורג, וועלכער האט פריהער נישט געוואלט הערען פון היטלערן, זיך בעשלאסען איבערצוגעבען היטלערן דעם אמט פון רייכסקאנצלער, און געשעהען איז עס אין א צייט ווען היטלער האט געליטען א גרויסע וואהל-מפלה, פערלירענדיג צוויי מיליאן שטימען. בכלל האט מען נאך די דעמאלטיגע וואהלען צום רייכסטאג געהאלטען אז עס הויבט זיך אן דער סוף פון היטלעריזם.

עס זעהט אויס אז די איינציגע וועלכע האבען היטלערן געהאלפען קומען צו דער מאכט און אויף וועלכע עס פאלט די גאנצע פעראנטווארטליכקייט פאר דער איצטיגער לאגע אין דייטשלאנד, זענען די יונקערס און שווער-אינדוסטריעלער.

אויך פאר די לעצטע געשעהענישען האט היטלער ווי בעוואוסט, אפגעהאלטען פריהער א בעראטונג מיט קרופן און דאן ערשט איז ער אפגעפלויגען צו דער שחיטה קיין מינכען.

היטלער און קרופ — דאס איז א סימבאל, אזוי נישט בחינם שרייבט גיארג בערנהארדט אין „פאריזער טאגעבלאט": „עס איז אן אונזין צו גלויבען אז דער היטלער-רעזשים אין זיין היינטיגער געשטאלט קען געבען א גאראנטיע פון שלום. להיפוך, היטלער דער צווייטער, וועלכער מוז איצט שפילען די ראלע פון א דיקטאטאר אהן ארמעע, קען זיין געפאלענעם פרעסטיזש הויבען נאר דורך נצחונות אלס העכסטער קריגספיהרער, און ער גרייט זיך צו דער דאזיגער ראלע".

דער בלוטיגער אויפשטאנד פון די ארבייטסלאזע אין אמסטערדאם

שוין איבער א וואך צייט, ווי אין האלאנד קומען כסדר פאר שווערע אונרוהען, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען צוליב דעם, וואס מען האט די ארבייטסלאזע פערקלענערט די אונטערשטיצונגען. ווי עס ווייזט זיך ארויס איז אויך האלאנד נישט פערשוינט געווארען פון ווירטשאפטליכען קריזיס און די ארבייטסלאזיגקייט איז דארט גענוג גרויס. עס איז גענוג אנצוווייזען, למשל, אז אמסטערדאם האט ביי א בעפעלקערונג פון 750,000 איינוואוינער 40,000 ארבייטסלאזע.

בכלל איז האלאנד א רייך לאנד, וואס האט נאך, ביז מיט א קורצער צייט צוריק, דיספאנירט מיט גרויסע קאפיטאלען. פערשטעהט זיך, אז זי האט עס צו פערדאנקען איהרע ריזיגע קאלאניעס. האלאנד געהערט אויך צו דער גרופע לענדער, וואס האבען פון וועלט-קריג גארנישט געליטען, להיפוך, זי האט נאך נישקשה'דיג פערדינט.

דער ווירטשאפטליכער קריזיס, וואס האט ארומגענומען די גאנצע וועלט האט אויך נישט אויסגעמיטען האלאנד. דער שטילשטאנד אין האנדעל און אינדוסטריע, די נויטווענדיגקייט אפצוהאלטען זיך פון אינוועסטיציעס האבען אין האלאנד ארויסגערופען א געוואלדיגע ארבייטסלאזיגקייט.

די האלענדישע רעגירונג האט דעריבער אנגעהויבען צו טראכטען וועגען אפשפארונגען. צוליב דער ארבייטסלאזיגקייט האבען זיך אויך שטארק פערקלענערט די הכנסות פון די פאנדען, וועלכע זענען געווען בעשטימט אויסצוצאהלען ארבייטסלאזע אונטערשטיצונגען. אין שייכות דערמיט האט די רעגירונג בעשלאסען צו רעדוצירען סיי די לוינען פון די ארבייטער ביי די אדורכגעפיהרטע מלוכה'שע אינוועסטיציע-ארבייטען, ווי אויך די אויסגעצאהלטע אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע. די רעדוקציעס, וועלכע בעטרעפען 20 ביז 25 פראצענט זענען אריין אין קראפט דעם 1 יולי און אין דער פערגאנגענער וואך האט מען צום ערשטען מאל געזאלט אויסצאהלען די ארבייטסלאזע די רעדוצירטע אונטערשטיצונגען.

אין שייכות דערמיט האט דעם 4 יולי געזאלט פארקומען א פראטעסט-פערזאמלונג. צוליבן טויט פון דער קעניגינס מאמע איז די פערזאמלונג פערווערט געווארען. דאס האט ביי די ארבייטסלאזע ארויסגערופען א גרויסע אומצופרידענהייט און אין די שמאלע געסלעך פון „יארדאן", א שטאט-טייל, וואו עס וואוינט די אמסטערדאמער ארימקייט, האבען זיך אנגעהויבען זאמלען גרופען ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אין א געוויסען מאמענט אנגעהויבען א דעמאנסטראציע. די אנגעקומענע פאליציי איז בעווארפען געווארען מיט בלומען-וואזאנען, פלעשער און עהנליכע כלי-זיין. די גאסען זענען דארט שמאל און די פאליציי איז בעווארפען געווארען פון די פענסטער.

צומארגענס בעלד אינדערפריה האבען זיך אין די גאסען ווידער אנגעהויבען צו זאמלען גרופען אומצופרידענע. לויט די פאליציייאישע מעלדונגען זאלען די ארבייטסלאזע די ערשטע האבען אנגעגריפען די פאליציאנטען. די פאליציי פאטראלען, וואס האבען זיך בעוויזען אין יארדאן זענען בעווארפען געווארען מיט שטיינער, פלעשער א"א. ווען עס זענען ארויסגערופען געווארען פערשטארקטע פאליציי-כחות און עס איז בעפוילען אונטער דער דראהונג צו שיסען צו פערמאכען די פענסטער.

די לאגע האט אזוי אנגעהאלטען א גאנצען טאג, אין אוונט האבען די דעמאנסטראנטען אנגעהויבען צו בויען באריקאדען. אין די שמאלע געסלעך, איז עס נישט געווען קיין שווערע זאך, פון די גאסען און טראטוארען זענען אויסגעריסען געווארען די בעטאן פליטען און אויפגעשטעלט געווארען באריקאדען, בכדי אונמעגליך צו מאכען דער פאליציי זיך צו בענוצען מיט מאטאציקלען, איז מיט אייזערנע שטאנגען אויסגעריסען געווארען דער אספאלט פון די גאסען. בעתן בויען די באריקאדען זענען אויך געפאלען די ערשטע שאסען, ביינאכט האבען די דעמאנסטראנטען אראבגעריסען די עלעקטרישע דראהטען און צובראכען די לאמפען. אין דער גאנצער געגענד איז דעריבער געווארען פינסטער, די געגענד ווערט אדורכגעקרייצט פון פערשידענע קאנאלען. אויף איינעם פון די קאנאלען האט מען אונטערגעצינדען די בריק, בכדי די פאליציי זאל נישט קענען צוקומען. די פאליציי האט בעקומען א בעפעהל צו שיסען און דעם טאג זענען שוין געפאלען עטליכע פערוואונדעטע.

דערווייל האט זיך דער אויפשטאנד אריבערגעכאפט אין אן אנדערער שטאט טייל. די פאליציי האט שוין איצט געמוזט קעמפען אויף צוויי פראנטען, וועלכע זענען געווען איינע פון דער צווייטע ווייט אפגערוקט. אין יארדאן איז די לאגע געווארען ערנסט און די פאליציי האט זיך פון דארט געמוזט צוריקציהען, איבערלאזענדיג דעם שטאט-טייל אין די הענד פון די אויפשטענדיגע. דער דאזיגער פאקט האט בעוואויגען די רעגירונג אנצונעהמען שארפע מיטלען. עס איז געבראכט געווארען אפטיילונגען מיליטערישער מיליץ און זשאנדארמעריע. די שטאט האט בעקומען דאס אויסזעהען פון א גרויסען מיליטערישען לאגער. שבת אין אוונט זענען נאך קיין אמסטערדאם געבראכט געווארען 8 טאנקס, דער פערקעהר מיט די פארשטעט איז אפגעשטעלט געווארען.

דעם 6 יולי א גאנצען טאג און ביינאכט אויפ'ן 7 יולי האט זיך די לאגע זעהר פערשארפט. עס איז אויסגעבראכען א רעגולערער קאמף צווישען די דעמאנסטראנטען און דער פאליציי, זשאנדארמעריע און מיליטער-אפטיילונגען. ביינאכט זענען ווידער אויסגעהאקט געווארען בעלקעס פון די קאנאלען און עס זענען אויפגעשטעלט געווארען פרישע באריקאדען. די פאליציי האט אנגעגריפען מיט מאשינען-געוועהרען, פון איינינע באריקאדען זענען אראפגעריסען געווארען קאמוניסטישע פאהנער. עס זענען פערניכטעט געווארען עלעקטרישע דראהטען: א סך געשעפטען זענען אויסגערויבט געווארען.

דער פרעמיער קאלין און דער מיניסטער פאר לאנדפערטיידיגונג ד"ר דעקערס, זענען שבת אין אוונט געקומען קיין אמסטערדאם בכדי פערזענליך אנצופיהרען מיט דער אקציע געגען די רעוואלטירטע ארבייטסלאזע. די קאמוניסטען האבען אנגענומען א נייע קאמפס-טאקטיק. ווי נאר עס בעווייזען זיך אויף די גאסען טאנקס אין בעגלייטונג פון רייטער-זשאנדארמעריע ווערען די גאסען לעער פון מענשען. ווי נאר אבער דאס מיליטער איז אוועק בעווייזען זיך באלד, ווי הינטער דער ערד הונדערטער דעמאנסטראנטען, וועלכע בעווארפען די פאליציאנטען אויף די עקען גאסען מיט א האגעל פון שטיינער. די פאליציי פיהרט אדורך מאסען רעוויזיעס אין די הייזער זי קען אבער גארנישט געפינען. דערווייל האבען זיך די קאמפען איבערגעטראגען פון יארדאן אויף פרינסענקראכט און די שכנישע געסלעך, ווי אויך אויף ליידזשעפלעין, וואס ליגט שוין נאהענט פון צענטער פון אמסטערדאם. אין דער אקציע פון די דעמאנסטראנטען בעטייליגען זיך אויך פרויען.

הגם לויט די לעצטע פאליציייאישע קאמוניקאטען איז די לאגע שוין בערוהיגט, קען מען אבער ערווארטען, דעם אויסברוך פון נייע אומרוהען.

ווי אזוי רעהם איז ארעסטירט געווארען

געשילדערט פון א עד-ראיה

דער „מאטען" פערעפענטליכט א סענסאציאנעלען בעריכט פון א שוץ-שטאפעל פון מינכען, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין ארעסט פון רעהמען. די דאזיגע שילדערונג בעווייזט, אז נישט היטלער פערזענליך האט ארעסטירט רעהמען און חברים, נאר דער מאיאר בוך. מיר גיבען דא איבער קירצונגען פון די שילדערונגען.

4 א זייגער פארטאגס. די רעפלעקטארען האבען ענטדעקט א עראפלאן, דאס איז געווען דעם פיהרער'ס עראפלאן. דער אינערן-מיניסטער איז צוגעגאנגען צום עראפלאן און האט געשמועסט מיט היטלער'ן. אין דער זעלבער צייט זענען לייטענאנט בריקנער און געבעלס ארויס פון עראפלאן. אין א פאר מינוט ארום האט זיך דער פיהרער אריינגעזעצט אין א אויטא, וואס איז שוין געווען צוגעגרייט אין א שנעלען טעמפא, זענען מיר געפאהרען צום ברוינעם הויז. דארט האט דער פיהרער געשיקט רופען דעם מאיאר וואלטער בוך. די אונטעררעדונג האט געדויערט א האלבע שעה. דער פיהרער האט אויסגעזעהען בלאס און מיד, [illegible] האבען זיינע אויגען אויפגעבליצט. זיינע האר זענען געווען אין אונארדנונג. מיר האבען זיך דערוואוסט, אז אויך די ארמעע איז אלארמירט. פלוצלונג: א בעפעהל און מאיאר בוך איבערנעמט די קאמאנדא.—

5 א זייגער. די אונטערהאנדלונגען דויערען ווייטער. די לאסט-אויטא'ס שטעהען נאך אונטען. מאיאר בוך און אונזער שטורם-פיהרער האבען זיך געזעצט אין ערשטען אויטא ביים שאפער. דער פיהרער איז ארויס אין דער בעגלייטונג פון גענעראל עפ און מיניסטער וואגנער אויפ'ן באלקאן. מיר האבען איהם בעגריסט מיט א שטארקען „הייל היטלער", קיינער האט נישט געענטפערט.

ווי לאנג מיר זענען געפאהרען ווייס איך נישט. מיר האבען אויך נישט געוואוסט וואוהין מיר פאהרען. מיר זענען אדורכגעפאהרען א רייהע קליינע דערפער, וועלכע זענען נאך געווען פערזונקען אין שלאף.

ענדליך זענען מיר אנגעקומען צו דער ווילע פון שטאב-שעף. דער שטורמיסט, וואס האט געהאלטען וואך, האט אונז אפגעשטעלט, אבער ווי נאר ער האט דערקענט [illegible], האט ער אונז אדורכגעלאזט. איך האב מיר געטראכט וואס איז דאס פאר א פוטש פון די שטורמיסטען, פון וועלכען מען ווייסט גארנישט אין הויפט-קווארטיר פון שטאב. „פערנעהמט אלע איינגענג; קיינער זאל נישט ארויסגעלאזט ווערען! ווער עס וועט נישט געהארכען ווערט דערשאסען!" די איינגענג זענען געווארען בעזעצט דורך שטורם-פיהרער און 30 מאן. וואס איז דא געשעהען האב איך געטראכט. ווערט עפעס אונטערגענומען געגען דעם שטאב-שעף? מיר האבען גארנישט געוואוסט, אבער די שעף-שטאפעטען טוען זייער חוב. אין קארידאר האט געהערשט א געוואלדיגער טומעל. א סך-שטורמיסטען-פיהרער, וואס זענען פארבייגעגאנגען האבען אויסגעזעהען ווי זיי וואלטען בעגאנגען פון א געהיימער פערזאמלונג, איינינע זענען געווען אין [illegible], אבער עס האט געהערשט א אטמאספער ווי נאך א ארגיע. דער מאיאר בוך איז צוגעגאנגען צום שטאב-שעף. זיין פנים האט אויסגעדריקט א טריאומף. עס שיינט, אז זיין אויפגאבע האט איהם געמאכט פערגעניגען. „אין נאמען פון פיהרער ארעסטיר איך אייך! קומט מיט מיר אהן ווידערשטאנד!"

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 11 יולי — כח תמוז תרצ"ד

זון-אויפגאנג 3.25
זון-אונטערגאנג 7.57

קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע
פון די שטרייקענדע סעזאן-ארבייטער
מיט'ן אנטייל פון וואיעוואדע און רעגירונגס-קאמיסאר

— נעכטן איז אין דער וואיעוואדזטווע אונטער פארזיץ פון ה' וואיעוואדע אלעקסאנדער האוקע באוואק און ביים אנטייל פון רעגירונגס-קאמיסאר איבזן וואיעוואדזקי, פארגעקומען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע קלאסען-פעראיינען ז.ז.ז. „פראצא" כ.ד. און צענטראלע פון פראפעסיאנעלע פעראיינען (פראקעס) די דעלעגאטען פון די דערמאהנטע פראפעסיאנעלע פעראיינען האבען איבערגעגעבען דעם וואיעוואדע די פאסטולאטען פון די שטרייקענדע סעזאן-ארבייטער בעטענדיג גינסטיג זיי צו בעטראכטען. נאכ'ן אויסהערען די מיינונג פון קאמיסאר איבזש. וואיעוואדזקי, האט דער וואיעוואדע ערקלערט די פארשטעהער פון די פעראיינען, אז מ'קען בשום אופן נישט האפען אויף קיין צוגאבע-קרעדיטען מצד דעם ארבייטס-פאנד אדער אויף אפשפארונגען פון שטאטישע פאנדען, צוליב דעם קענען נישט בער קוויטיגט ווערען די פרינציפיעלע פאסטולאטען פון די ארבייטער וועגען העכערען דעם לוין אדער פערלענגערן די צאהל ארבייטס-טעג. געהמענדיג אבער אין אכט די שווערע לאגע פון די סעזאן-ארבייטער האט דער וואיעוואדע בעמערקט אז ער וואלט געוועז גרייט א.י. פאל ווען דער שטרייק וואלט ליקווידירט ווערען ביזן 12 ד.ח. צו געבען זיין הסכמה אויף די הנחות, וועלכע זענען דעקלארירט געווארען דורכ'ן קאמיסאר און בעזונדער:

1) מעגליכקייט פון אפארבייטען די שטרייק-צייט אין זעקסטען טאג פון דער וואך.

2) עווענטועלע אויסצאהלונג פאר אורלויבען אויב די שטאטישער בודזשעט וועט אין הערבסט ערלויבען אויף די ענטשפרעכענדע אפשפארונגען.

3) אנערקענען פריי רייזע מיט טראמווייען פאר די קאנאליזאציע-ארבייטער וועלכע וואוינען ווייט.

4) פערקלענערן דער נידעריגסטער קאטעגאריע ארבייטער די סטאוועקע פון 4 זל. א טאג בעטאג.

צום סוף האט דער וואיעוואדע אפעלירט צו די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען אז זיי זאלען בריינגען צו א שנעלער ליקווידאציע פון שטרייק, וועלכער ברענגט שאדען די ארבייטער, ווייל פון איין זייט פערלירען זיי בישט און פון דער אנדער זייט ווערט אונמעגליך ווערען פאר די ארבייטער די געזעצליכע אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד, צוליב דעם נישט אפארבייטען די נויטיגע ארבייטס-צייט.

* *

נאך דער קאנפערענץ זענען פארגעקומען פער-וואלטונגס-זיצונגען פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

די שטרייק-קאמיסיע האט זיך געווענדעט צו דער מאכט וועגען ערלויבען א מיטינג פון די שטרייקענדע אויפ'ן 13 ד.ח. די ארבייטער בעטראכטען איצט די פראגע וועגען א סאלידארען שטרייק אויפ'ן 13 ד.ח.

אין די וועגען פון „ריינער ראסיגקייט"
צוויי בני רעהם והיינעם געשטעלט פאר'ן היגען קרייז-געריכט

(2) נעכטן האט געזאלט פארקומען אין היגען קרייזגעריכט אן אויסטערלישער פראצעס, וואס איז אין א געוויסער מאס זעהר כאראקטעריסטיש פאר אונזער צייט פון היטלעריסטישע זיטען און מנהגים....

עס האט זיך בעמליך געהאנדעלט וועגען די 2 יונגע בחורים — דעם 16-יעהריגען סטעפאן לייער און דעם 14-יעהריגען בראניסלאוו בעלדזשינסקי, וועלכע זענען דעם 12 דעצעמבער פ.י. געקומען צו זייער יונגערען קאלעגע דעם 13-יעהריגען אנטאני טשיזשעווסקי — אויף לעגיאנען-גאס 34 — און דארט געמאכט א פריילעכע סעודה.

אז די 2 יאטלעך זענען שוין געווען גוט „אונטערגעגלעזעלט" האבען זיי בעפוילען אנטאק ער זאל די אראפבערענגען „דזיעוואטשינקעס", און אז דער קלייבער האט זיך אפגעזאגט דאס צו טון, האבען זיי זיך בירע א ווארף געטון אויף איהם, און אפגעטון מיט איהם דיזעלבע מיאוסע קונץ, וואס איז איצט אזוי אנגענומען אין דייטשלאנד, און אין איב'ם גייסט פון דער נייער שטורמיסטען-עטיק...

דער אויף טויט אנגעשראקענער טשיזשעווסקי האט געמאכט א געוואלד זענען זיך אנגעלאפען שכנים און פערהאלטען די אויסוואורפען.

הכלל — דער ענייי האט אנגעשפארט איז געריכט און נעכטן האט געזאלט פארקומען דער פראצעס.

אין סאמע אנהויב אן איז אין געריכט-זאל געקומען טשיזשעווסקיס מוטער און דערקלערט, אז דער זוהן איהרער, אנטאני טשיזשעווסקי איז עהער-נעכטן ביינאכט אוועקגעגאנגען פון שטוב, און איז נישט צוריקגעקומען.

דער פראצעס איז דעריבער אפגעלעגט געווארען.

אהן בעשייניגונג פון בעראטונגס-שטעלען
וועט מען מעהר נישט קענען מאכען קיין חתונה-אקטען

דאס מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ ארבייט איצט אויס א פראיעקט וועגען שאפען ביי די „אובעזפיעטשאלניעס" פאר-חתונה בעראטונגס-שטעלען. יעדער מאן און פרוי, וועלכער וועט וועלען חתונה האבען וועט מוזען זיך לאזען אונטער-זוכען אין די דאזיגע הייראטס בעראטונגס-שטעלען.

דער פראיעקט זעהט ווייטער פאר, אז די ציוויל-שטאנדס-אמט וועט נישט געבען קיין חתונה-אקטען אויב דער מאן אדער פרוי וועלען נישט האבען קיין צייגנישען פון די דאזיגע בעראטונגס-שטעלען.

האט ער איהם צובאקסט
מאיר באקסענבוים גייט בפירוש זיצען

(א) דער 37-יעהריגער מאיר באקסענבוים האט געארבייט אלס ביוראליסט אין דער פירמע אהרן זאיאנץ (מארערא 3).

דער אהרן זאיאנץ האט פראדוצירט ארבייטער-אנציגער אויף עקספארט.

איז געגאנגען באקסענבוים און זיך הינטער די פלייצעס פערבונדען מיט דער קאנקורענץ-פירמע כאסקעל אלטערמאן אין בזשעזשין, און אז זאיאנץ פלעגט, א שטייגער, ארויסשיקען אן אפערטע קיין אויסלאנד, פלעגט באקסענבוים גוט דערויף אכטונג געבען און עס פלעגט זיך שוין אזוי מאכען אז אלטערמאן פלעגט בעקומען די גענויעסטע ידיעות מיט ציפערען וועגען דעם גאנצען ענין, און דער לעצטער פלעגט שיקען אויפן זעלבען אדרעס א ביליגערע אפערטע.

זאיאנץ האט דערזעהען אז מ'קריכט איהם צו שטארק אין דער גרגרה אריין, האט ער זיך גענומען אויפפאסען, מה — וואס, זה, — דאס, ס'הייסט, וואס איז דאס?

איז ער האט עס געכאפט...

ער האט געפאקט א בריף, וואס באקסענבוים, „זיין מענטש" האט געשריבען קיין בזשעזשין צו אלטערמאנען מיט די אלע פרטים, און —

נעכטן האט באקסענבוים געקראגען דערפאר בעצאהלט פון היגען געריכט — 6 חדשים טורמע.

זעלבסטמארד

(א) אויף קאשטשעלנע 14 האט זיך נעכטען געסמ'ט מיט סובלימאט די 22-יעהריגע פייגע פאמעראנץ.

מ'האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א „וואיאזשער" וועלכער האט געמאכט לינקע געשעפטען
איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים תפיסה

(2) אין דער פירמע „פאלביעל", נאוואמיעסקא 22, האט געארבייט אלס וואיאזשאר א געוויסער לעאן טורקא. ער איז געפאהרען איבער פּראווינץ און פארמערן און אויפגענומען בעשטעלונגען פאר דער פירמע און איינקאסירט געלד. דעם 1 יאנואר האט מען טורקאן געקינדיגט פון דער ארבייט. טורקא איז אבער ווייטער געפאהרען אויפגענומען בעשטעלונגען, גענומען געלד כלומרשט פאר דער פירמע „ביעלפאל" און דאס געלד גענומען פאר זיך. ערשט ווען די קליענטען האבען אנגעהויבען צו מאהנען סחורה פאר דעם איינגעצאהלטען געלד, איז טורקא ארייגעפאלען. נעכטען איז לעאן טורקא געמשפט געווארען און בעקומען א פסק פון 8 חדשים תפיסה.

טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27.

מארגען דאנערשטאג, 9.30 אווענט
דוד צעלמייסטער רעפרעזענטירט
— א —
גרויסען גאלא=יום=טוב
לכבוד דאס דרייסיגסטן דעם צוויי טען באנד „לעקסיקאן פון יודישען טעאטער"
און זיין רעדאקטאר, אונזער בן-עיר זלמן זילבערצווייג

מאביליזאציע פון אלע סטארס נאר פאר דעם יום=טוב!
בעוואונדערט דאס מערקווירדיג-רייכע פראגראם (לויט א"ב)

אלעקסאנדער גראנאך
אלס פערקערפערער פון „שיילאק" און „מעפיסטא" אין „פאוסט"
(אין דייטשער שפראך, אין פראק)
דעקלאמאציעס פון האלפערן, נאמבערג און א מאנאלאג פון שלום=עליכם.

בן-ציון וויטלער
אין זיין פראגראם. צוו: אנד. „דאס יודישע ליד"

יוכבד זילבערג
אין ראמאנסען און טאנגאס

דוד זיידערמאן
ספעצ. צום יום-טוב מיט אינטערעסאנטע לידער

לאלא יאקובאוויטש
אין א הומאריסטישען סקעטש

גרשון לעמבערגער
אין הומאריסטישע דעקלאמאציעס

1-טער אויפטריט פון ליבלינג
מיכאל מיכאלעסקא
צווישען אנדערע מיט „בעלז".

יעקב פישער
וועט לוסטיג און פרייליך מאכען

ישעיה צווייליך
אין א קאמישען סקעטש

צום ערשטען מאל, די יונגע פרימאדאנע
פאני רובינא
אין חזנישע לידער

ספעציעלע אטראקציע פון דעם יום-טוב לכבוד דעם 25-טן יאהרצייט פון יעקב גארדין
א פראגמענט פון „גאט, מענש און טייוועל"
מיט מיכאל מיכאלעסקא אלס „הערשעלע דובראוונער" און א. גראנאך אלס „לעצקעל דראכמא"
פעסט-רעדנער: רעד. י. אוגער און זלמן זילבערצווייג.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

אויף מיליטער-איבונגען

(2) דאס מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט שיקט ווייטער רופענדער קארטען פאר די פערזאנען, וועלכע ווערען היינטיגעס יאהר גערופען צו מיליטער-איבונגען. די רופונגס-קארטען זענען איצט אויף סעפטעמבער און אקטאבער. בקרוב וועט מען שוין ארויסשיקען קארטען אויף נאוועמבער און דעצעמבער און יאנואר 1935.

דערביי מאכען מיר אויפמערקזאם, אז די וועלכע האבען געענדערט זייער אדרעס און וועגען דעם נישט געמאלדען, דארפען גלייך וועגען דעם מעלדען אין מיליטערישען ביורא, פיאטריקאווער 165, כדי אויסצומיידען א שטראף.

פערזענליכעס

דער פרעזעס פון דער יודישער קהלה-פערוואלטונג דעפ. מינצבערג איז אפגעפאהרען אין אורלויב.

בעשטראפט פאר'ן פערשפרייטען פאלש געלד

(2) נעכטען זענען דורכ'ן היגען קרייז-געריכט געמשפט געווארען די 2 פרויען: די 22-יעהריגע מאריאנקא פיאטראווסקא און די 51-יעהריגע דאראטא נאוואק.

מ'האט זיי בעשולדיגט אין אויסברייטען בפיוון פאלש געלד — 10-ער און 5-ער זלאטעס, און זיי האבען בעקומען אנ'אורטייל: די ערשטע 2 יאהר און די צווייטע — 2 יאהר טורמע.

זיי האבען דערהערענדיג דעם פסק-דין בעקומען א היסטערישען אנפאל.

אונטערגעווארפען א קינד

(2) אין טויער אויף דרעווגאווסקא 37 איז נעכטען אונטערגעווארפען געווארען א מיידעל פון אנ'ערך 10 חדשים אלט. דאס קינד איז איבערגעשיקט געווארען אין א שטאטישע ערציהונגס-הויז. די פאליציי זוכט די פערברעכערישע מוטער.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

מיטן געגנבעטען פעקעל
אריינגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי

(2) אין לאקאל פון דער עלעקטראווניע האט מען ביי א אינטערעסאנט יאקוב שלעסער פון נאווראטשא 40 ארויסגעגנבעט א גאלדענעם זייגער ... ווערט פון 500 זל.

* * *

אין גאלאנטעריע-געשעפט פון רעווסקא אויף נאריטאווישא 7 האט זיך אריינגעקומען א גנב און זיך איינגעפאקט א פעקעל זאכען פאר 500 זל. ווען ער האט געוואלט מיט דער סחורה פערלאזען דאס געוועלב איז ער אריינגעפאלען אין די הענד פון פאליציי. דאס איז אביגדור דאווידאוויטש פון קעלמא 32.

פון חברת „השגחה"

אין ארץ-ישראל האט זיך געגרינדעט אנ'ארגאניזאציע פון די פוילישע יודען א. נ. „השגחה".

די אויפגאבע פון דער דאזיגער ארגאניזאציע איז: צו האבען די אויפזיכט ביים בויען, קאנטראלע איבער פלאנצען פרדסים, אדמיניסטראציע איבער הייזער און פרדסים אז"וו. ס'ווערט אויך געגעבען אויספיהרליכע ידיעות וועגען איינווסטירען געלדער אין ארץ-ישראל.

דער אדרעס איז:

ארגון יהודי פולניה בארץ-ישראל
חברת „השגחה" תל=אביב,
רח' אלנבי 117 ת. ד. 1056.

גוט מארגען!

די „סעזאנאוצעס" פון דער נאוואמיעסקא...

זאגט א ייד:

צווייערליי סעזאנאווצעס האבען מיר אין לאדז: סעזאנאווצעס — ארבייטער, וואס ארבייטען ביי קאנפעקציע, ברוקען, שאסייען און אנדערע עפענטליכע ארבייטען.

מיר האבען אויך „סעזאנאווצעס" — סוחרים וואס האנדלען מיט: מאנופאקטור, בעט־צייג, הויזען צייג, מיט ניס־פולווער און בראקן־גארטעלעך. מיט הושענות און שמחת־תורה־פענער, יורען, וואס פערקויפען: מפטיר, שישי, חתן בראשית און אנדערע ארטיקלען פון ערשטען געברויך...

האבען ביידע „סעזאנאווצעס" זייערע סעזאנען: די סעזאן־ארבייטער ארבייטען פון אסתר תענית ביז פורים, און די סעזאן־סוחרים האנדלען פון אסתר־תענית ביז פורים, די סעזאן־ארבייטער ארבייטען. ווען... ס'איז א שיינע פאגאדע... ווען די שטאטישע קאסע האט כסף, ווען ס'איז דא ביי וואס צו ארבייטען, און אנדערע „סעזאנען".

די סעזאן־סוחרים האנדלען, ווען א לעמבערגער אדער פשיטשער סוחר דארף נעמען א פעקעל. ווען דער סוחר האט געלד... אויף א וועקסעל־בלאנקא א. אז. וו.

די סעזאן־סוחרים האבען זיך אויך זייערע סעזאנען: א ווינטער־סעזאן און א זומער־סעזאן. ערב זומער־סעזאן לייזט מען זאדע־וואסער־ארטיקלען, און ערב ווינטער־סעזאן — שווערע זאכען.

האבען די „סעזאנאווצעס" אבער א ביטערען מזל: ווינטער איז ווארעם, לייזט מען ביטש קיין שווערע זאכען און זומער ווערט מען געשוואלען פון קעלט, דארף מען זומער־זאכען אויף כפרות.

דאס זעלבע איז מיט די ארבייטער סעזאנאווצעס: איז דא ארבייט — גיסט א רעגען, איז שעהנ — איז נישטא קיין כסף.

דער חילוק פון די דאזיגע סעזאנאווצעס איז דער, וואס די סעזאן־ארבייטער קענען כאטש שטרייקען, און מיט וועמען זאלען שטרייקען די „סעזאנאווצעס" פון דער נאוואמיעסקא!..

אב—נעס

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 11־טען יולי 1934

6,30 פריהמארגען־אוידיציע. 6,35 גראמאפאן, 6,40 גימנאסטיק, 6,55 גראמאפאן, 7,05 פריהמארגען־ידיעות, 7,10 גראמאפאן, 7,20 הויז־ווירטשאפט, 7,25 פערשידענעס, 11,57 צייט־סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 מוזיק פון טשעכאסלאוואקיי, 1 ידיעות, 1,05 גראמאפאן, 2 עקספארט, קאמוניקאט, 4 פוילישע פאלקס־מוזיק, 5 אוידיציע פאר קינדער, 5,15 אריעס און לידער, 5,30 פארטעפיאן־רעציטאל, 6 „בוך און וויסען", 6,15 מוזיק, 6,45 רעפעראט, 6,55 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 7 פערשידענעס, 7,15 קאנצערט אויף צוויי פארטעפיאנען, 7,50 ספארט, 8 געקליבענע געדאנקען, 8,02 אקטועלער פעליעטאן, 8,12 לייכטע מוזיק, 8,50 ידיעות, 9 טראנסמיסיע פון גדיניע, 9,02 גראמאפאן, 9,12 קאנצערט, 10 טעאטער־ידיעות, 10,45 טאנץ־מוזיק, 11,00 ידיעות, קאמוניקאטען.

פון אויסלאנד

8,45 פאריז — סימפ. קאנצערט, 8,45 רוים — אפערע, 9.40 דאווענטרי — סימפ. קאנצערט, 10,10 קאפענהאגען — סימפ. קאנצערט.

פארק „העלענאוו"

שבת, דעם 14־טן יולי 9 אַ זייגער אוונט

קומט פאר נור 1 פארשטעלונג 1

פון טעאטער

„אראראט"

קינסטל. אנפ. מ. בראדערזאן

אריגינעלע גארטן־פארשטעלונג

אין 2 טיילען, 20 בילדער א. נ.

„אויף טיש און אויף בענק"

אכטונג! ספעציעלע אטראקציע פאר לאדזער יודען

פון באלוטער פלאץ ביז גייערס מארק

עקספרעס־צוג פון אלע לאדזער פערזענליכקייטען.

רעקארד פון פרייז! אײנגאנג 1.09 זל. הורא! גאנץ פון געלעכטער!

בילעטן צו בעקומען אין טערקישער קאנדיטארײ, פיעטרקאווער 12 און אין קאסע פון העלענאוו.

פערשארפט דעם שטרייק אין דער זיידען־בראנזשע

פאבריקאנטען ווילען רעדוצירען אויף 30 פראצענט, און די ארבייטער פאדערען 15 פראצענט הוספה

(2) נעכטען איז אין ארבייטס־אינספעקטאראט פארגעקומען די דריטע קאנפערענץ וועגען דעם ענין שטרייק אין דער זיידען־בראנזשע.

אזוי ווי די פאבריקאנטען זענען געקומען מיט דער טענה, אז נאך אנ'אדורכגעפיהרטער קאלקולאציע מוזען זיי די ארבייטסלוינען רעדוצירען אויף 30 פראצענט, און די ארבייטער ווידער האבען דערקלערט, אז זיי פאדערען אנ'הוספה פון ווענינגסטענס 15 פראצענט — זענען די חילוקי דעות אויסגעוואקסען „ווענינגסטענס" אויף 45 פראצענט, און דער שטרייק־שטרייט האט זיך נאך מעהר פערשארפט.

בסך הכל שטרייקען איצט אין דער בראנזשע 4,500 ארבייטער.

בלוטיגער אנפאל אויף א אזאר־קאווער ייד

די באנדיטען זענען נעלם געווארען

(2) אויף זגערזשער 118 האט דער אזאר־קאווער פייוויש ווידאווסקי פערקויפט קירשען, ווען ווידאווסקי האט זיך אויף א מינוט דערווייטערט פון קויש האבען 2 פערשוינען געכאפט דעם קויש מיט קירשען און אנגעהויבען צו אנטלויפען. ווידאווסקי האט אנגעהויבען נאכצויאגען, ווען ער האט זיי אנגעיאגט האבען די פערשוינען ווידאווסקי'ן אנגעהויבען צו בעלעגען מיט מעסערס. ווידאווסקי איז געפאלען א שווער־פערוואונדעטער אטגעהענדיג אין בלוט.

אין א שווערען צושטאנד האט מען ווידאווסקי'ן אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

די אנפאלער זענען דערווייל נעלם געווארען.

אין טריקאטאזש און אין דער קאטאן־בראנזשע

(א) אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ אין ארבייטס־אינספעקטאראט וועגען שליסען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער טריקאטאזש־בראנזשע, איז צו קיין רעזולטאט נישט געקומען.

אין שייכות דערמיט האבען די ארבייטער פארגעשטעלט אנ'אולטימאטום, אז אין פאל ווען דער קאלעקטיווער אפמאך וועט נישט געשלאסען ווערען, וועט פראקלאמירט ווערען א שטרייק אין דער גאנצער טריקאטאזש־בראנזשע.

* * *

(א) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, איז געקינדיגט געווארען דער קאלעקטיווער אפמאך אין דער קאטאן־בראנזשע.

די ארבייטער פון דער בראנזשע טרעטען צו צו אנ'אקציע וועגען א נייעם קאלעקטיווען אפמאך.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

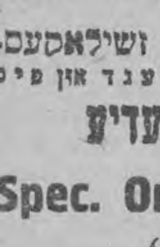

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען.

אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעס־גומי־זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09־177 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדזער יודישער טעאטער־דירעקטאר געשטארבען אין אסטענדע

פון אסטענדע (בעלגיע) קומט אן א ידיעה, אז דארט איז געשטארבען דער בעקאנטער יודישער טעאטער־דירעקטאר ג. בלומענטאל.

בלומענטאל איז געבוירען אין אזארקאוו, ביי לאדז, זיינע יונגע יאהרען האט ער פערבראכט אין לאדז. דא האט ער חתונה געהאט מיט דער אקטריסע פעני וואקסמאן און מיט איהר אפגעפאהרען קיין מערב־אייראפע, וואו ער האט יאהרען־לאנג אנגעפיהרט מיט יודיש טעאטער אין פאריז, בעלגיע און לאנדאן.

בלומענטאל איז אפט געווען דירעקטאר צוזאמען מיט זיין שוואגער, דער בעקאנטער לאדזער אקטיאר משה דור וואקסמאן, וועלכער איז מיט 2 יאהרען צוריק פלוצלונג געשטארבען אין קאליפארניע (אמעריקע).

בלומענטאל איז אין די אקטיארישע קרייזען געווען בעקאנט אלס דזשענטלמען און פינקטליכער.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	86.25
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	44.50
4 „	דאלארובקא		—	52.25
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			67.50
5 „	ווארשאווער פ.־ב.	1934		57.13
5 „	לאדזער	„	„	50.75
ענגלישער פונט	—	—	—	26.67
דאלאר אפיצ.	5.29	נישט אפיצ.	—	5.26
גאלד־דאלאר	—	—	—	8.92
גאלד־רובל	—	—	—	4.60
דייטשער מארק	—	—	—	1.98

ספארט

פוסבאל־מעטש הכח — מכבי

דעם קומענדען שבת קומט פאר אויפ'ן ספארט־פלאץ וו.ק.ס. דער רעוואנזש־מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון „א" קלאס אין לאדז וועלכער וועט אין די ספארט־קרייזען בעצייכענט אלס די יודישע פוסבאל־דערבי.

נאכ'ן ערשטען זיג פון „מכבי", וועט „הכח" זיך דאס מאל בעמיהען בעווייזען זיין איבערמאכט איבער „מכבי" און וועט שטעלען אלס אויף דער וואג־שאהל ארויסצוגעהען אלס זיגער, בישט זיך נעזיגער, וועט „מכבי" וועלען בעשטעטיגען זיין ערשטען זיג און בעווייזען, אז איהר זיג איז בישט געווען קיין צופעליגער.

אריגינעלע רויטווינען

אין בעסטער קוואליטעט צו זעהר צוגענגליכע פרייזען ספעציעל פאר מאגען און צוקער־ליידענדע בעקומט מען אין דעם בעקאנטען ווינגעשעפט פון

ע. שיקיער

אינהאבער ישראל שיקיער

לאדז, פולנאצנא 1 טעל. 84־107

Dr. med.

B. Robinzon

פיעטריקאווער 10, טעל. 86־131

נעהמט אן פון 2.30 ביז 3.30 נאכמיטאג און ביז 10 פריה

Willa Miller — אין פאדעמביע

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, וועענערישע און געשלעכטס־קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 32־141

עמפפאנגס־שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

שריף

היינט, מיטוואך, ווערט צוליב פראבען, נישט געשפילט

דעם פרייטאג אוונט וועט דער גאנצער לאדזער טעאטער־עולם קומען בעגריסען דעם חשוב'ן גאסט, דער שטאלץ פון דער יודישער אפערעטע, דער ראמאנטישער ליבהאבער און זינגער

מיכאל מיכאלעסקא

וועלכער וועט זיך פרעזענטירען אין דעם גרעסטען אמעריקאנער שלאגער

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

שעהן שפילען, פרעכטיגע זינגען, גלענצענדע טאנצען, דאס וועט איהר זעהען און הערען דעם פרעכטיגען אוועגר פון מיכאל מיכאלעסקא אין דער אפערעטע דעם טאטענ'ס ניגון

דעם טאטענ'ס ניגון

נעלעכטער ביז טרערען, אויסערגעווענליכע שפאנונג וואונדערבארע לידער און קופלעטן, דראמאטישע מאמענטען און קאמישע סצענעס דאס וועט איהר געבען מיכאל מיכאלעסקא אין דער אפערעטע דעם טאטענ'ס ניגון

יא אנשעל, נישט אנשעל...

נאך 18 יאהר קומט צוריק א מאן צו זיין פאמיליע. — אלע דערקענען איהם, נאר ער לייקענט און זאגט, אז ער איז א פרעמדער. — א מעשה מיט א „יאשע קאלב" אדער מיט א ראפינירטען שווינדלער

דאס שטעטעל אונאוו איז געבענשט מיט אלע מעלות. אין עקאנאמישען קריזיס, פערגעסט עס דאס בכבוד'יגסטע ארט, נאר צו די אלע צרות האט דאס שטעטעל איין מעלה, אדאנק וועלכער די אלע דאגות פרנסות ווערען פערגעסען. און דאס זענען די סענסאציעס, וועלכע קומען פאר יעדען טאג.

פאר דער וועלט-מלחמה איז אוועקמארשירט אויפן פראנט, א געוויסער יונגערמאן אנשעל קלאג איבערלאזענדיג א ווייב מיט א 2-יאהריג קינד. א חוץ דעם ערשטען בריף, וועלכען ער האט גע-שריבען פון לעמבערג איז מצהר פון איהם נישט געהערט געווארען, און פון דעם טאג האבען זיך פערשפרייט פערשידענע לעגענדעס איבער איהם. מען האט איהם געהאלטען פאר א קרבן פון דער מלחמה. די עגונה האט זיך געלעבט רוהיג און ערצויגען איהר בן-יחיד.

נאך א לאנגער צייט איז איין א שעהנעם טאג פון יאהר 1929 געקומען א פרעמדער יוד צום אונאווער רב און ערקלערט, אז ער איז אליין געווען דערביי, ווען מען האט אנשלען א געהרגעט, מיט נאך טויטע בעגראבען. דא האט מען פריש אויפגעריהרט די וואונדען פון יונגעלס ווי אויך דער מוטערס הארץ, אבער וואס קאן מען טון, געהרגעט פערפאלען, און אזוי איז זיך געגאנגען די צייט גאנץ נארמאל. די פרוי האט געצויגען פרנסה פון איהר שטעל און דאס יונגעל הערש האט געלערנט אין בית-המדרש.

א גרויסע איבעררשונג האט אבער ארויס-גערופען ביי אונז אין שטעטעל פערגאנגענעם דאנערשטאג, ווען א יוד אייראפעאיש געקליידעט איז אנגעקומען פון בעלזער ריכטונג צופוס. ער איז אריין צו א געוויסען זלמן ארטנער, וועלכער וואוינט אויסער דער שטאט און געפרעגט צי מען קען אנשעל קלאג. די מענשען פון שטוב האבען שוין געהאט פון איהם פערגעסען אבער דער פרעמדער האט אויסגערעכענט די גאנצע פאמיליע, דער טאטע א מלמד, הייסט שלום די שטיף-מאמע הייסט שרה, זיין ווייב ברײנע, דאס יונגעל הערשעלע, נו, פערשטעהט זיך, אז דא האט מען זיך שוין אין איהם דערמאנט. דעם פרעמדענס צווייטע פראגע איז געווען צי ברײנע איז א פרוי א רייכע, און צי קען נאך אזא מענש ווי ער מיט איהר לעבען. ר' זלמן דערהערענדיג דאס, איז ער תיכף געלאפען נאך ברײנען, און ווען זי איז אריינגעקומען צו ר' זלמן אין שטוב און געזעהען דעם פרעמדען, האט זי מיט א זיפץ פון הארץ געזאגט צו די ארומיגע: דאס איז אנשעל. דער פרעמדער האט טאקע אנגעגעבען סמנים גלייך ער זאל זיין דער יעניגער אליין. אבער ער האט זיך נעמאכט הארץ, געהייסען דער פרוי זיך זעצען נעבען איהם און דערצעהלט פאלגענדעס:

ער האט געדינט מיט אנשלען צוזאמען. געפאנגען געווארען, און פערשיקט אויף סיביר, וואו זיי זענען צוזאמען אבגעזעסען 4 יאהר. ווע-רענדיג בעפרייט, האבען זיי אנגעהויבען צו שמוג-לען זיידען-שטאף, פאר וועלכען מען האט זיי פער-משפט איהם צו אכט און אנשלען צו 12 יאהר. אנשעל דארף זיצען נאך 4 יאהר, נאר דער פוי-לישער קאנסול קאן איהם ארויסנעהמען.

אין דער צייט איז אנגעקומען דער זוהן הערש און ווען מ'האט געזאגט, אז דער זוהן איז דא, האט דער פרעמדער פערלוירען דאס לשון און געווען נאהענט צו חלשות. דערווייל איז זיך צו-זאמענגעלאפען די גאנצע שטאט אנקוקען אנשלען, וועלכער האט געפעהלט 18 יאהר. עס זענען גע-קומען זיינע בעקאנטע און ער איז דערקענט גע-געווארען, זיינע אמאליגע שילער האבען דערקענט זיין שריפט, כאטש ער האט איצט קיין פינגער נישט, און לויט די סימנים, וועלכע ער האט אנ-געגעבען איז טאקע געווען צו זעהען, אז ער איז אנשעל.

די פרוי איז געווען מלא שמחה, אז דאס איז אנשעל אליין. די אלטע מומע שרה האט איהם אויך דערקענט, נאר דער אלטער טאטע ר' שלום האט געזאגט, אז דאס איז נישט אנשעל, ווייל זיין זוהן איז געווען א פרומער, געטראגען בארד און פאות און דער איז ראזירט, עסט אהן היטעל, נו איז ער נישט זיין זוהן.

גרויס און קליין, יונג און אלט, וועלכע האבען איהם געקענט און די וועלכע האבען איהם נישט געקענט זענען געווען ביי זיך זיכער, אז דאס איז אנשעל, און געהאלטען זיך פעסט ביי דער מיינונג. דער פרעמדער האט אבער געזעהען אז ער איז שלעכט געפאהרען, האט ער געוויזען א דאקומענט אז ער הייסט לאנדוי פון סאסנאוויעץ, עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, פאר נישט ריכ-טיג, און זיינע ערקלערונגען האבען נישט גע-קאנט ענדערן די מיינונג פון דער שטאדט. יעדער האט געזאגט אז דאס איז טאקע ער, נאר ווייל ער האט געטראפען אנ'ארימע פרוי, וויל ער זיך נישט געבען צו דערקענען, און וויל ווייטער פאה-רען אין דער וועלט.

דאס רעטעניש האט געדויערט און קיינער האט נישט געקאנט זאגען אויף זיכער וועגען „יא אנשעל – נישט אנשעל". ענדליך ארום 12 ביי-נאכט הערט מען אז דער פרעמדער געהט צו ברײנען אהיים.

האט מען שוין געמיינט, אז נאך די שעה'דיגע געשפרעכען, וואס ער האט אפגעהאלטען מיט איהר און מיט דעם זוהן, אז ער האט זיך געגעבען צו דערקענען ווייל זיי זענען ספעראט געזעסען א גאנצען נאכמיטאג אין וואלד אליין.

א נייגעריגער המון איז געשטאנען אונטער די פערמאכטע לאדען פון ברײנעס, געלעכצט נאך א יא, אדער א ניין, ס'איז אבער געווען אהן א רעזולטאט.

אבער ווי ערשטוינט איז מען געווארען אין דער פריה, ווען מען איז געוואהר געווארען, אז ברײנע האט איהם געגעבען אויף הוצאות און ער האט געמאכט א ויברח.

ארום דעם געשעהעניש וועבען זיך פערשי-דענע לעגענדעס. א טייל זאגען, יא אנשעל, א צווייטער טייל זאגט, אז ער איז געווען מיט אנשלען צוזאמען. די שטימונג פון שטאט איז, אז דאס איז אנ'ערשטקלאסיגער אפעריסט, וועלכער וועט נאך אפנארען צעהנדליגע ר און הונדערטער מענשען. יעדענפאלס רעטזעלהאפט און נישט פער-שטענדליך איז דאס, וואס די פרוי און מוטער הא-בען איהם דערקענט און דאס אויסנארען הוצאות און דאס גיכע אנטלויפען.

נתן.

די גרויל-נאכט אין האהענשטיין

די ענויים-קשים פון די אינטערנירטע אין די דייטשע קאנצענטראציע-לאגער?

פ ר א ג, (יט"א) פון דעם קאנצענטראציאנס-לאגער אין האהענשטיין (אויף דער עלבע) ווערט מיטגעטיילט וועגען שוידערליכע עגויים, וואס ווע-רען דארט אנגעטאן די אינטערנירטע, בעזונדערס די יודישע.

מיט א קורצער צייט צוריק זענען א גע-וויסען אוועגד די שטורמיסטען=אויפזעהער צוריק-געקומען אין לאגער ארום צוויי ביינאכט שכור און צוהוליעט. דער יוד וואלטער פרוינד, וועלכער האט געהאט אויסגעפיהרט א נאכט=ארביים אין דערביי-איגען שלאס, איז אראבגעבראכט געווארען צו די שכורע איבער-אויפזעהער, וועלכע האבען זיך גע-נומען איהם פייניגען, געיאגט צום שלאס און צו-ריק, געשטאכען מיט מעסער געקיילט מיט נאה"-קעס און געטרעטען מיט די פיס.

אויפגעוועקט און אלארמירט דורך פרוינד'ס געשרייען פון זיינע ענויים-קשים האבען זיך אין די קאמערן=פענסטער פון דעם לאגער-קאזארמע בעוויזען עטליכע אינטערנירטע. אלס שטראף האט מען אויך זיי ארויסגעטריבען אויפן הויף. און דא האט זיך אנגעהויבען די מאסען-אינקוויזיציע.

מען האט זיי אויסגעשטעלט לענג-אויס דער וואנד, און די שטורמיסטען זענען פערביי זיי גע-גאנגען, געשטאכען מיט מעסער, געביילט מיט די פויסטען און געשניטען מיט בייטשען. וואס העכער עס זענען געווען די וועהקלאגען-קולות פון די אונ-גליקליכע, אלץ יובעלענדער און אלץ מעהר סא-דיסטיש-צוקאכט זענען געווארען די פייניגער.

דאס האט אזוי געדויערט די גאנצע נאכט און פריהמארגען ביז 11 א זייגער פארמיטאג, ווען עס האבען אנגעהויבען קלינגען די קירכען-גלאקען (עס איז גראד געווען א חגא-טאג).

דער רעזולטאט פון דער בלוטיגער נאכט:

פיל געפאנגענע האבען בעקומען שטעך=וואונדען אויפ'ן גאנצען קערפער. פיער אינטערנירטע (צווישען זיי די צוויי יודען וואלטער פרוינד און קרעפשמאר) זענען בעזונדערס שווער פערוואונדעט געווארען דורך מעסער-שטעך אין ברוסט=קאסטען און רוקען. אנ'אנדער געפאנגענעם, דעם אמאליגען לייפציגער סאציאל-דעמאקראטישען לאנדטאג-דעפו-טאט ליבמאן (אנ'אריער) האט מען די אויגען אזו צורעכט געמאכט, אזוי אין דער צווישענצייט האט ער אויף איין אויג אינגאנצען פערלוירען די ראיה.

DR.

L. Czarnożył

האט זיך איבערגעצויגען אויף

62 פיעטריקאווער 62

און ארדינירט איצט אין טשעכאטשינעס

ווילע קאשטשושקא

Dr. med. Trepman

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענערשוועכע אויף אלע ארט אנאליזן נעהמט אן פון 8–12 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 8–1. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

ר. איזראעל

דער אריער-פאראגראף

158

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

— ענטשולדיגט, האט העלען געזאגט, מען האט מיר שפעט געמאלדען וועגען דעם. אז מען רופט מיך צום טעלעפאן. דערביי האב איך היינט פערבראכט א שלאפלאזע נאכט.

— פארוואס? האט העלען געפרעגט.

בעהמע האט זיך אביסעל פערלוירען און דאן האט ער געענטפערט:

— פשוט דערפאר ווייל איך האב מיט דער גרעסטער אומגעדולד געווארט אויף אייער ענטפער.

— און וואס פארא ענטפער, וועל איך אייך געבען. מיינט איהר?

— אהא, האט בעהמע זיך געטראכט, דער טאג איז שוין גאר אנ'אנדערער, איך בין זיכער אז דער ענטפער וועט זיין א פאזיטיווער.

— איך האלט אייך פאר א פערבינפטיגען מענש און בין דערפאר זיכער, אז דער ענטפער קען נישט זיין קיין נעגאטיווער.

— און איהר האט אויך נישט קיין טעות, גרינג ענטפער איז א פאזיטיווער, איך פאהר צוריק, אבער א בעדינג האב איך, איהר מוזט מיר פערזי-כערען אז מיר וועט אין דייטשלאנד גארנישט פאסי-רען. אז מ'בארט מיך נישט אפ און אז איך וועל זיך קענען פריי בעוועגען אין דייטשלאנד.

— אבער, וואס רעדט איהר? דארפט איהר מיר האט ערשט זאגען דורכן טעלעפאן? די דאזיגע פערזיכערונג האב איך דאך אייך אליין געגע-בען און פערזיכער איך, באכאמאל אז איך קען גארנישט פאסירען, פערקעהרט, איהר וועט זיין אנ'אנגעלעגטער גאסט און ס'עפענען זיך פאר אייך די טויערען פון א גרויסער קאריערע.

— דאס וועלען מיר ערשט זעהען, ווען פאה-רען מיר?

— אלע דאקומענטען אייערע זענען פערטיג איך דארף זיי נאר וויזירען. אין דייטשען קאנסולאט, דאן שטעהט שוין גארנישט אויפן וועג, אז מיר זאלען קענען אוועקפאהרען.

— פון מיין זייט, האט העלען געזאגט, איז אויך שוין נישט פאראן קיין שום מניעה, איך בין אוועקגעפאהרען פון דייטשלאנד אהן שום זאכען און אפילו אהן מלבושים, און אזוי פאהר איך צוריק.

— אלזא, ווען טראגט איהר זיך איבער צו מיר אין האטעל-צימער?

— בין אפאהרען נישט, איך וויל האבען דעם איינדרוק, אז מיר פאהרען נאך היינט.

— פערשטעהט זיך, איך וועל מאכען אלע בע-מיהונגען אז מיר זאלען קענען היינט אוועק אה-רען, איך האב אויך צו ערלעדיגען איין וויכטיגען ענין און דאן בין איך פריי.

— און איך האב געמיינט אז איהר זענט גע-קומען אהער ספעציעל צוליב מיר, צום סוף האט איהר נאך אנדערע וויכטיגע ענינים דא צו ער-לעדיגען.

— דאס איז א ריין פריוואטער ענין, וועלכען איך האב זיך אונטערגענומען פאר אימיצען צו ערלעדיגען, מיט מיר האט דאס גארנישט צו טון.

— איבריגענס איז מיר אלץ איינס, איך האב זיך ענטשלאסען צוריקצופאהרען און וואלט שוין געוואלט וואס שנעלער.

— איך פערשטעה איך העלען, איהר זענט דאך אייגע אליין איצט. באלדערצו ווען איהר ווילט זיך שיידען מיט אייערע ביזאיצטיגע פרייבד.

— פערשטעהט זיך, אז איצט איז מיר איבריג יעדע מינוט. איך וואלט געווען צופרידען ווען מיר אלען קענען באלד אוועקפאהרען.

— אין א שעה ארום וועל איך שוין קענען וויסען. יעדענפאלס איז עס כמעט ווי זיכער אז מיר פאהרען נאך היינט אוועק.

— גוט, איך קום צו אייך אין האטעל אין 2 שעה ארום און בעמיהט זיך, אז מיר זאלען זיין פערטיג צום אפפאהרען.

העלען האט אפילו נישט געהאט בדעה צו רעדען מיט היינריכען. דאס געשפרעך מיט איהם איז דאך געווען איבעריג, אויב זי האט בשום אופן שוין נישט געוואלט ענדערען איהר בעשלוס. דאס גע שפרעך האט נאר געקאנט דערפיהרען צו איבער-ריגער דענערוואציע אין פיינליכע סצענעס. זי האט געוואלט פון דאנען פערשוואונדען ווערען וואס שנע לער און זיך מיט קיינעם נישט מעהר זעהען.

וועגען דער סיבה פון איהר פלוצלונגען פערשוואונ-דען וועט דאך פייצי זעהר גוט און ער וועט שוין אלץ אויפקלערען סיי היינריכען, און סיי אלע איבער-ריגע, וועלכע אינטערעסירען זיך דערמיט.

בעהמע איז ארויס אויפן גאס, עטליכע מינוט האט ער זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען און האט קיינעם נישט געזעהען. ער איז געווען צופרידען דערפון, ער האט זיך געוואלט אליין אפנארען מיט דער האפנונג אז פרידא האט רעזיגנירט פון איהר פלאן און וועט נישט מעהר קומען. ער האט יעדע האלבע מינוט געקוקט אויפן זייגער און געטראכט:

— איך וועל ווארטען נאך פינף מינוט, מעהר קיין סעקונדע נישט, אויב זי וועט נישט קומען איז זי אליין שולדיג, איך האב מיינס ערפילט.

נישט לאנג אבער האט זיך בעהמע געיאגט מיט דער האפנונג. אזוי ווי פון אונטער דער ערד איז פאר איהם אויסגעוואקסען פרידא און נעבען איהר איז געשטאנען א דערוואקסענער בחור, ער האט אויסגעזעהען אויף אנ'ערך 17 יאהר און נישט פולצעהן, ווי ער איז ווירקליך אלט געווען. דאס איז געווען א שטארקער, בררייטפלייציגער בחור, מיט אפענע קלוגע אויגען, מיט א דרייסטען בליק און ענערגישע געזיכטס-שטריכען.

— דאס איז דער בחור, וועלכען מיר ערציהען, האט פרידא געזאגט צו בעהמען, און דאס איז מיין מאן, האט פרידא אנגעוויזען אויף בעהמען.

בעהמע האט געגעבען א שארפען בליק אויף פרידאן. ער האט זיך א סעקונדע געוואקעלט, צי זאל ער דערלאנגען די האנד דעם בחור, אדער זאל ער זאגען א גראב ווארט פרידאן, ווען ער האט א-בער א קוק געגעבען אויף דעם יונגעל, האט עס איהם דערמאהנט אין דער פאטאגראפיע וואס הענגט ביי איהם אין דער וואוינונג און וועלכע שטעלט פאר איהם, בעהמען, אלס שילער, אזוי ווי דאס וואלט געווען דערוואקסענער מענש. דעמאלט האט ער שוין אפגעלאזען דעם געדאנק וועגען זאגען א גראב-קייט פרידאן און האט אויסגעשטרעקט די האנד צו דעם בחור.

— ס'איז מיר זעהר אנגענעהם אייך צו בעקע-נען, יונגערמאן, האט בעהמע געזאגט.

דאס יונגעל האט אהן א ווארט דערלאנגט די האנד בעהמען און האט דאן צוגעגעבען:

— אבער איך רעד נישט קיין דייטש, האט ער געזאגט און האב קוים פערשטאנען וואס איהר האט מיר געזאגט.

— און מיין מאן רעדט שלעכט פויליש, האט פרידא געזאגט, מיר האט זיך אבער היינט נישט געהאנדעלט וועגען דעם. אז איהר זאלט זיך וועגען עפעס פערשטענדיגען, נאר איהר זאלט זיך בעקענען. אזוי אלפרעד, וואס זאגסטו עפעס צו דעם בחורייען? נישט אמת, א וואוילער יונג.

— אמת, האט בעהמע געשטאמעלט, א זעהר וואוילער בחור. אנ'אמת'ער מאנספערשוין.

— און דו ביזט צופרידען פון דער בעגעגעניש מיט מיין מאן, מיט דעם, וועלכער האט ביז איצט נישט געוואלט קיין געלד דיך צו ערציהען?

— ביין, איך בין נישט צופרידען פון דער דא-זיגער בעגעגעניש האט דאס יונגעל געזאגט און איז אוועק נישט געזעגענענדיג זיך, מיט בעהמען און נישט מיט פרידאן.

(פארטזעצונג קומט)

די יודען אין קאַלקוטאַ

דער גרעסטער יודישער צענטער אין בריטיש־אינדיען

(אַ בריף פֿונ'ם ווייטען מזרח)

פֿון מ. ליטאַי

קאַלקוטאַ מיט איהרע העלפֿט ווי צוויי מיליאָן באַפֿעלקערונג, די רעזידענץ פֿונ'ם בעוואוסטען נזיר מאַהאַטמאַ גאַנדי, וועלכע איז איינע פֿון די גרעסטע צענטערן פֿונ'ם בריטאַנישען אינדיען, צעהלט ביים היינטיגען טאָג אַ קרוב פֿון צוויי מיט אַ האַלב טויזענד יודען.

די אַלטע ראשי הקהל פֿונ'ם קאַלקוטער יודענטום טאָן כל זמן, דאָס די ערשטע גרופּעס ווייסע יודען זענען געקומען קיין אינדיע פֿון מעסאָפּאָטאַמיע, באַגדאַד, קליין־אַזיען, אַראַביען און פּערסיען מיט קאַרגע 150 יאָהר צוריק. די רעכענען זיך אַלס די אור־אייניקלעך פֿון די פֿערטריבענע דורך דער שפּאַנישער אינקוויזיציע. ווי עס איז בעוואוסט זענען אַ טייל יודען דאַן מגולגל געוואָרען קיין צפֿון־אַפֿריקע, מאַראָקאָ, אַלזשיר, טוניס, אַביסיניען, אַ טייל קיין האָלאַנד און די לעוואַנטישע לענדער און אַ טייל קיין טערקיי, ס'ר'ען וכו' מעסאָפּאָטאַמיען. נאָר די הויפּט עמיגראַציע פֿון די יודען פֿון מעסאָפּאָטאַמיען, באַגדאַד און פּערסיען קיין אינדיען און צום ווייטען מזרח האָט זיך ענטוויקעלט אין משך פֿון די לעצטע 60—70 יאָהר. חוץ די אַנגעוויזענע ווייסע אַראַבישע און פּערסישע יודען געפֿינען זיך אין קאַלקוטע, באָמביי און די איבעריגע גרעסטערע צענטערן בעדייטענדע גרופּען פֿון די ברוינע יודען, וועלכע רופֿען זיך די „בני ישראל". זיי גיבען איבער, דאָס ביי זיי געפֿינט זיך ערגיץ אַ יחוס־בריף. דאָס זיי שטאַמען פֿון די עשרת השבטים און זענען פֿערטריבען געוואָרען דורך פּאָרט־סאַיד און מעסאָפּאָטאַמיען קיין צפֿון־מערב־אינדיען נאָך פֿאַר'ן חורבן פֿונ'ם ערשטען בית המקדש. ביי די אַנגעוויזענע יודען, וועלכע רעדען און קליידען זיך הינדוסטאַניש און אונטערשיידען זיך אין'ם אויסערליכען לעבענס־אַרט און שטייגער גאַנץ ווייניג פֿון די געבוירטיגע בעפֿעלקערונג בעמערקט זיך פֿאַר די לעצטע יאָהרען אַ שטאַרקער פּראָצעס פֿון איבער־שיכטונג און איבערוואַנדערונג. די פֿערלאָזען דאָס אַרבייטס־אָרט אין די דערפֿער און קלייבען זיך אַריבער אין די שטעט, נעמען זיך צו מלאכה און זוכען צו געבען די יונגע קינדער בילדונג און גוטע ערציהונג. ביים היינטיגען טאָג קען מען געפֿינען אין קאַלקוטע ווי אין באָמביי, קאַראַטשי און אַנדערע ערטער יונגע אַדוואָקאַטען, בעאַמטע, דאָקטוירים, פֿאָלקס־לעהרער און פֿאַרשטעהער פֿון אַלע פֿרייע פּראָפֿעסיעס פֿון יונגען דור פֿון די „בני ישראל".

דאָס יודענטום אין קאַלקוטע שטעלט מיט זיך פֿאָר אַ צוזאַמענמיש פֿון פֿערשידענע פֿאַרבען און שאַטירונגען, פֿערשידענע געגענזאַצען אין סאָציאַל־עקאָנאָמישען געביט. אין דער איינענער צייט וואָס אַ קליינע מינדערהייט, האָט זיך דורך זייערע אונטערנעמער'שע און געשעפֿטס־פֿעהיגע ידיעות און פֿלייס דערשלאָגען צום העכסטען שטאַפּעל פֿון ריכטום און לוקסוס, קאָנטראָלירענדיג כמעט דעם גרעסטען טייל פֿונ'ם עקספּאָרט און אימפּאָרט פֿונ'ם לאַנד געפֿינען זיך פֿיל הונדערטער, וועלכע אַרבייטען שווער און ביטער אויף אַ מזרח־אַזיאַטישען מינימום־עקזיסטענץ און פֿינסטערען דלות און פֿיל אין די טונקעלע הינטער־געסלעך, און אַ טייל פֿון זיי קען נישט האָבען אויף דעם מינימום אויפ'ן טאָג לעבען און מוז אָנקומען צו די פֿאָנדען פֿון די סאַסונס און אַנד. מולטי־מיליאָנערען פֿון די באַגדאַדער יודען, וועלכע זענען אויך געקומען פֿון די אָרימסטע שיכטען פֿונ'ם מעסאָפּאָטאַמישען יודענטום.

די אַנגעוויזענע מיליאָנערען און מולטי־מיליאָנערען ווי זייערע גוט־בעצאָהלטע דירעקטאָרען און שותּפֿים האָבען ליב צו דערצעהלען זייערע קינדער און אייניקלעך די געשיכטע פֿון זייער דערנעדריגען וואַנדערוועג קיין אינדיען און ווייטען מזרח. דער גרעסטער טייל פֿון זיי זענען געגאַנגען צו פֿוס איבער די גליהענדע זאַמדען, געלעגען חדשים אויף צווישען־דעק פֿון די פּראַכט־שיפֿען, געאַרבייט אויף די האַפֿענס אַלס לאַסט־טרעגער און דורכגעמאַכט אַלע שבעה מדורי גיהנום ביז זיי האָבען דערגרייכט דעם הויכען שטאַפּעל אויפ'ן לייטער פֿון פּראָספּעריטי און אויפֿקום. אין דער איינענער צייט וואָס דער אַלטער דור פֿון די באַגדאַדער יודען, וועלכע לעבען אַ גאַנצען לאַנג, פֿיהרט זיך נאָך אויפ'ן אַלטען פּאַטריאַרכאַל אָריענטאַלישען אופֿן בעמערקט זיך צווישען יונגען דור טענדענצען צו אַסימילאַציע און אייראָפּעאיזאַציע, לוקסוס און גלאַנץ, עס טרעפֿט שוין אויך געמישטע חתונות מיט שיינע אינדישע פֿרויען. די יודישע אָרימקייט אין קאַלקוטע, ווי דער אַלטער דור, אַזוי אויך דער יונגער דור, איז נאָך רעליגיעז און קאָנסערוואַטיוו. דער יונגער און מעהר פֿאָרטגעשריטענער דור פֿון די ברוינע יודען פֿון די „בני ישראל" זענען מעהרסטענטייל ראַדיקאַל און רעוואָלוציאָנעריש געשטימט, נעמען אַן אַנטייל אין דער אינדישער בעפֿרייאונגס־בעוועגונג און אונטערשיידען זיך אין דעם פֿון די באַגדאַדער, וועלכע זענען דאָס רוב שטאַרקע פּאַטריאָטען פֿון דער בריטישער הערשאַפֿט אין אינדיען.

קיין אַנטיסעמיטיזם איז אין קאַלקוטאַ און אין די איבעריגע גרעסערע צענטערן פֿון אינדיען נישטאָ. עס קלעפּט זיך נישט צו צום אינדישען פֿאָלק, דאָס זעלבע ווי עס קלעבט זיך נישט צו צום כינעזישען, יאַפּאַנעזישען, קאָרעאַנישען, מאָנגאָלישען און אַנדערע פֿעלקער פֿונ'ם ווייטען אָריענט. נישט קוקענדיג אויף די פֿיל מיה און כוחות וועלכע ווערען אויף דעם אָנגעלייגט מצד געוויסע אויסלענדישע אַנטיסעמיטען. אין דער צייט ווען לאָרד רעדינג איז בעשטימט געוואָרען אַלס וויצע־קעניג אין אינדיען, האָבען אַ קליינע גרופּע ענגלישע אַנטיסעמיטען בראש מיט'ן לייטענאַנט פּראָזאָר פֿערפֿלייצט קאַלקוטע, באָמביי און גאַנץ אינדיען מיט אַ גאַנצען ים יודען־פֿרעסערישע ליטעראַטור נאָר קיין שום אָנקלאַנג האָט די אַקציע נישט געפֿונען. דער אַנטיסעמיטישער קאָנצערן־יאַמער שטויסט זיך אָן אויף טויבע אויערען.

די סיבות פֿון דער אַנטיסעמיטישער העצע ערקלערען זיך דער עיקר דערמיט, וואָס געוויסע אונטערנעהמער און בעאַמטע, וועלכע פֿערנעהמען הויכע פּלעצער אין דער קאָלאָניאַל־פּאָליטיק און פֿינאַנציעלען לעבען פֿון אינדיען שרעקען זיך פֿאַרן יודישען אונטערנעהמונגס־גייסט און פֿעהיגקייטען און גלויבען דאָס זיי וועלען דורך די לעצטע מיט דער צייט אַרויסגעשטויסען ווערען פֿון זייערע פֿעסטע פּאָזיציעס וועלכע זיי האַלטען.

די גרויסע ראָל אין'ם ווירטשאַפֿטליכען און האַנדעלס לעבען פֿון די מעסאָפּאָטאַמישע יודען אין די גרויסע צענטערען ווי קאַלקוטאַ, באָמביי, ראַנגון, סינגאַפּור, באַנקאָק, פּענאַנג, מאַנילע, האָנגקאָנג און שאַנכיי זענען גוט בעוואוסט. די פֿירמעס דייוויד סאַסון ענד קאָמפּ., עזרא ענד קאָמפּ., וויקטאָר סאַסון, מייער ענד קאָמפּ., מנשה ענד זאָהן, גאַבאַי דייוויד, עליאַס און פֿיל אַנדערע פֿערנעהמען אַ חשובען אָרט נישט נאָר אין'ם אָרטיגען מאַסשטאַב, נאָר אין'ם אינטערנאַציאָנאַלען פֿערנעהם. דער גרעסטער טייל אַקציאָנערען און גרינדער פֿונ'ם האָנגקאָנג־שאַנכיי באַנק טשאַרטערער באַנק, איסטערן באַנק און פֿיל אַנדערע ריזיגע פֿינאַנציעלע אונטערנעהמונגען זענען די מעסאָפּאָטאַמער יודען פֿון אינדיען און ווייטען מזרח. צווישען די קאַלקוטער יודען געפֿינען זיך ריזיגע לאַנדס־פּלאַנטאַטאָרען.

שוואַך איז אָבער דער יודישער בילדונגס־וועזען און אויך די סאָציאַלע און געזעלשאַפֿטליכע הילפֿס־אַרבייט, געצעהלטע טוער פֿון די מעהר פֿאָרגעשריטענע פֿאַרשטעהער פֿונ'ם קאַלקוטער יודענטום רופֿען זייערע ברידער נעהמען אַ ביישפּיל פֿון די יודען אין ענגלאַנד, אַמעריקאַ, אויסטראַליען און דרום־אַפֿריקע. נאָר דאָס רוב פֿאַלט דער רוף אויף טויבע אויערען, אמת די באַגדאַדער יודען, וועלכע אַרבייטען זיך אַרויף און שטעלען זיך אויף אַ פֿעסטען באָדען רופֿען כסדר אַרויס צו זיך פֿון זייער היימאַט, פֿון אַרם נהרים אָרימע קרובים, וועלכע די אָרדענען איין ביי זיך אויף שטעלעס, נאָר אַלגעמיין יודישע פּראָבלעמען דערגרייכען צו זיי זעהר שוואַך, דער בית־עלמין אין קאַלקוטע ווי אין באָמביי, סינגאַפּור און האָנגקאָנג איז אויסגעפּוצט מיט קאָסטבאַרע מצבות און מאָנומענטען, נאָר מען הערט זעלטען, דאָס די רייכע זאָלען איבערלאָזען אין זייערע צוואות גרויסע סומעס אויף סאָציאַלע און קאָנסטרוקטיווע הילף פֿאַר דער אָרימקייט, גרויסע געלד־סומען אויף פֿערשיידענע יודישע וואָהלטעטיגע צוועקען האָבען אין קאַלקוטע איבערגעלאָזען די גרויסע מיליאָנערען ווי קאַדורי, ראש־בעכאַר נאַש, די בריטישע יודען פֿיליפּס, פּאַליט, און אַנדערע, פֿון קיין נייע מנדבים הערט מען אָבער נישט.

וועגען די געזעלשאַפֿטליכע, פּאָליטישע און מוניציפּאַלע ראָלע פֿון די יודען אין קאַלקוטע איז גענוג אָנצוּווייזען דאָס דער הויפּט־קאָנטראָלער פֿון די פֿינאַנצען איז אַ יוד, צוויי עהרען־מאַגיסטראַטען, אַ גאַנצע רייה בעאַמטע אין מוניציפּאַליטעט, האַנדעלס־פּאַלאַטע, ס'געפֿינען זיך יודען צווישען די מיטגלידער פֿון אינדישען פּאַרלאַמענט, איינינגע מאָל איז אַ יוד באַשטימט געוואָרען אַלס דער גראַנד־שעריף אין קאַלקוטע.

דער העכערער און מיטעלער, סאָציאַלער שיכט פֿונ'ם קאַלקוטער יודענטום רעקרוטירט זיך מעהרסטענטייל בראָקערס, רענטיאַרען, אייגענטימער פֿון געשעפֿטען, פּאָרטרעטישקעס, ווייך־הענדלער, לאַנד־אייגענטימער, א.א.וו. די אָרימע יודען זענען האַנדווערקער און אַרבייטער דאָס רוב אויף אַ פּרימיטיווען אופֿן. חוץ די באַגדאַדער יודען און די „בני ישראל" געפֿינען זיך אויך אין קאַלקוטע גרופּעס אַמעריקאַנער, ענגלישע, פֿראַנצויזישע, האָלענדישע, דייטשע און אַנדערע אייראָפּעאישע יודען — די האַלטען זיך אָבער פֿון ווייטען ביי אַלגעמיין יודישע ענינים און מען בעגעגענט זיי נאָר ראש־השנה און יום־כפּור אין שוהל אָדער בעת אַ יאָהרצייט אָדער לוויה.

קאַלקוטע פֿערמאָגט דריי שעהנע שוהלען וועלכע זענען אין די גרויסע יום־טובים פֿול מיט מתפּללים, אַ לעהר־אַנשטאַלט פֿאַר יודישע מיידלעך, אַ תּלמוד־תּורה פֿאַר יודישע קינדער, וועלכע איז ווייט נישט קיין וועלטליכער לעהר־אַנשטאַלט; קאַלקוטע פֿערמאָגט אויך אַ יודישען שפּיטאַל, וועלכער איז אויסגעבויט דורך דער בעקאַנטער פֿילאַנטראָפּישער טועריין פֿרוי מאַזאָל עזרא. ס'געפֿינט זיך אַ יודישער פֿרויען־פֿעראיין וועלכער טוט פֿיל פֿאַר דער אָרטיגער אָרימקייט.

דער צאָהל פּוילישע, רוסישע און ליטווישע יודען אין קאַלקוטע, ווי אין באָמביי און די איבעריגע גרויסע צענטערען פֿון בריטיש אינדיע אומבעדייטענד, די סיבה דערפֿון איז די שווערע איינוואַנדערונגס־בעגרענצונגען, די קלימאַטישע בעדינגונגען, און דער עיקר, דאָס וואָס די יודישע געלד־מאַגנאַטען גיבען נישט די מעגליכקייט דעם אָנקומענדען אָהן מיטלען אימיגראַנט צו אַרבייטען ביי זיין פֿאַך אַלס פּשוטער בעל־מלאכה, דאָס רייסט אונטער דעם פּרעסטיזש פֿונ'ם ווייסען ביי דער אָרטיגער געבוירטיגער בעפֿעלקערונג. דאָך געפֿינען זיך אין יעדען גרעסערען צענטער צ.ב. קאַלקוטאַ, באָמביי, סינגאַפּור, און אויף די אינזלען פֿון האָלענדיש אינדיען גוט קוואַליפֿיצירטע פֿאַכלייט, וועלכע האָבען אייגענע אונטערנעהמונגען (ערשט־קלאַסיגע שניידער, פֿרידירער יובעלירער א.אַ.וו.) און שרייבען אויס ספּעציאַליסטען פֿון שאַנכיי, כאַרבין א.ז.וו. די קליענטור פֿון אַזעלכע פֿאַכלייט בעשטייט פֿון די ענגלישע בעאַמטע אויסלענדישע רעזידענטע און רייכע אינדוסען, וועלכע זוכען צו שטאַלצירען מיט זייערע אייראָפּעאישע מאַניערען. (יט"א).

Dr. HELLER

ספּעצ. פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פֿון 8–11 און פֿון 4–8 אָוונט, זונטאָג פֿון 11–2 מיטאָג.

פֿאַר פֿרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr. REICHER

פֿאַלודניאַווע 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פֿאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג.

סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעהמט אָן פֿון 8–11 און פֿון 5–8 אָוונט.

רעמבראַנד'ס לעבען און ליבע

פֿון שאול ראַסקין

5

דער באַנקראָט

רעמבראַנדט איז שוין פֿופֿציג יאָהר אַלט, זיין פֿופֿציגסטער יאָהר איז געווען רייך אין קונסט און זעהר ביטער אין לעבען, אין דעם יאָהר זענען ביי איהם אַרויס פֿון אונטער זיין פּינזעל אַזעלכע בילדער ווי „יוסף פֿערבלוטיגט העמד", „דניאל'ס וויזיאָן", „יעקב בענשט זיינע זיהן". עטליכע פֿון זיינע זעלטענע לאַנדשאַפֿטען און נאָך אַנדערע ליוואַנטען. אין דער צייט אָבער, וואָס ער איז געווען פֿערטיג אין בילדער וועלכע קיינער האָט נישט בעשטעלט, האָבען זיינע שונאים צוגעגרייט פֿאַר איהם פֿערגערניש און אומגליק.

דער פֿריהערדיגער אייגענטימער פֿון זיין גרויס הויז האָט מעהר נישט געוואָלט וואַרטען און האָט פֿערלאַנגט אין געריכט. רעמבראַנדט האָט זיך ווידער אַ וואָרף געטאָן צו וואוכערערס און איהם האָט זיך איינגעגעבען צו קריגען אַ הלוואה פֿון 9000 גולדען, אונטערשרייבענדיג אַ פּאַפּיר, אַז ער גאַראַנטירט די סומע מיט אַלץ וואָס ער פֿערמאָגט, איהר הערט — מיט אַלץ וואָס רעמבראַנדט פֿערמאָגט. ער האָט שטענדיג געהאַנדעלט לייכטזיניג ווען עס פֿלעגט אויסקומען צו געלד־זאַכען, אַזוי אויך איצט. און וואָס האָט ער געטאָן מיט די נייַן טויזענד גולדען? אַנשטאָט צו בעצאָהלען די קרעדיטאָרען האָט ער מעהר איינגעקויפֿט קונסט־זאַכען און דאָס איבעריגע געלט אינוועסטירט אין נאָך אַ צווייטען הויז, ער, וועלכער האָט אין זיין לעבען קיינמאָל נישט שפּעקולירט האָט עס פֿיינט געהאַט ווי סם, נעהמט פּלוצלונג און קויפֿט נאָך אַ הויז, מיינענדיג אַז עס איז אַ גוט געשעפֿט און פֿערלירט אַלץ.

אַפֿילו די גוטע און קלוגע הענדריקע האָט פֿערפֿעהלט איהם אָפּצוהאַלטען פֿון דעם שלעכטען שריט. זי וועלכע האָט איהם אַזויפֿיל געהאָלפֿען און זיך אַזויפֿיל געאָפּפֿערט! נאָך פֿיל יאָהר צוזאַמענלעבען איז זי פֿון איהם פֿערגאַנגען אין טראָגען. די אַמסטערדאַמער בירגער האָבען שוין לאַנג געקוקט קרום אויף דעם אומגעזעצליכען לעבען פֿון דעם מאָלער מיט זיין דינסטמויד, וואָרום טאַקע בעהמט ער נישט און מאַכט זי פֿאַר זיין געזעצליכע פֿרוי?

און דאָס איז סאַסקיאַס צוואה שולדיג געווען. דאָרט שטעהט געשריבען אַז ער טאָר נישט היירא־טען, און אויב ער היראַטעט דאַרף איהר ירושה אָפּגענומען ווערען פֿון איהם און אָפּגעגעבען ווערען צו טיטוס, נו, איז וואָס?? דאָס געלט וואָלט דאָך איבערגעגאַנגען צום זוהן, הייסט עס, נישט אין פֿרעמדע הענט! יאָ, אָבער ער וואָלט דאָך ביים איבערגאַנג געדאַרפֿט אָפּגעבען חשבון, און אַ חשבון האָט ער מורא געהאַט אָפּצוגעבען — ווייל ער האָט זיך דערלויבט פֿריהייטען מיט סאַסקיאַס געלט, אָט אויף אַזאַ אופֿן איז די טויטע סאַסקיאַ געשטאַנען צווישען איהם און הענדריקע, און הענדריקע האָט עס איינגעזעהען און האָט נישט פֿערלאַנגט פֿון איהר מייסטער אַז ער זאָל צוליב איהר קומען צו אַן אומאַנגענעהמער לאַגע, און אַז זי איז טראָגעדיג געוואָרען און די קירכע און געריכט האָבען זי אויפֿגעפֿאָדערט זיך צו פֿערענטפֿערען, איז זי שטיל און בראַוו געשטאַנען פֿאַר איהרע שטרענגע ריכטער און האָט אויף גאָרנישט נישט געהאַט חרטה און אַנטקעגען קיינעם זיך נישט געפֿיהלט שולדיג, די קירכע האָט די שטילע, געטריי פֿרוי איינגעקלייגט אין איהר קירכליכען חרם.

אַרום דער דאָזיגער צייט איז איהם זיין עלטערער ברודער געשטאָרבען, דער וועלכען ער האָט געמאָלען אויף איינער פֿון זיינע בעסטע פּאָרטרעטען־בילדער מיט אַ הויכען העלם, און געשטאָרבען איז אויך זיין אַלטיטשקע מאַמע, די אַלטע פֿרוי מיט דעם אַלטען ספר, די וואָס האָט איהר זוהן געגעבען דעם שעהן קלינגענדיגען נאָמען רעמבראַנדט. ווען הענדריקע האָט איהר קינד געבוירען, און עס איז געווען אַ מיידעלע, האָבען זיי דער מיידעלע אַ נאָמען געגעבען קאָרנעליאַ, נאָך זיין אַלטער מאַמע אַנ'אָנדענק.

און אַז קומט דער טאָג ווען רעמבראַנדט, דער קעניג פֿון ליכט און שאָטען האָט קיין אַנדער אויסוועג נישט געהאַט האָט ער זיך פֿאַרן געריכט אין אַמסטערדאַם דערקלערט באַנקראָט, ער, וועלכער האָט אַ וועלט רייך געמאַכט מיט זיין קונסט.

און שפּעטער זענען אין זיין הויז אַריינגעקומען דער שעריף און אַנדערע געריכטס־בעאַמטע און איהם ערקלערט אַז אַלץ וואָס ער פֿערמאָגט ווערט אויספֿערקויפֿט, און מען האָט אָנגעהויבען צו מאַכען אינווענטאַר פֿון רעמבראַנדטס הויז, פֿון אַלץ וואָס ער האָט מיט אַזאַ ליידענשאַפֿט אָנגעזאַמעלט פֿאַר צוואַנציג יאָהר... בילדער, מעבעל, שפּיגלען, טעפּיכער, מעש, קופּער, אַלץ איבערגעשריבען און אָפּגעשאַצט און צונויפֿגערעכענט, אַז עס דאַרף אַריינברענגען 17000 גולדען, רעמבראַנדט איז דערביי געשטאַנען און עס שווייגענד צוגעזעהען, און עטליכע טיפֿע קנייטשען אויף זיין שטערען און אַרום דעם מויל זענען דערביי צוגעקומען אויפֿן בעקסטען זעלבסט־בילד. דער אויספֿערקויף האָט געזאָלט אַריינברענגען 17000 גולדען, אָבער אין דעם טאָג פֿון אויקציאָן זענען זיך צונויפֿגעקומען דיזעלבע הענדלער ביי וועלכע רעמבראַנדט האָט איינגעהאַנדעלט זיינע קונסט און שמוק־זאַכען פֿאַר שווערע געלדער און האָבען פֿאַר קליינגעלט דאָס אַלץ צוריק אָפּגעקויפֿט, עס איז קוים אַריינגעקומען פֿינף טויזענד גולדען, פֿון רעמבראַנדטס גרויס הויז, פּראַכט און גלאַנץ...

אין דער דאָזיגער ערגערליכער צייט איז איהם פֿונדעסטוועגען געלונגען צו פֿערענדיגען צוויי בעשטעלונגען, אַ צווייטע „לעקציע אין אַנאַטאָמיע", בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „דאָקטאָר זשאַאַן דעימאַנ'ס אַנאַטאָמיע", ס'איז אפֿשר געווען איינע פֿון זיינע גראַנדיעזע זאַכען, אַזוי דענקען פֿיל, אָבער אַ פֿייער האָט פֿערברענט דעם אויבערשטען טייל פֿון בילד, אַזוי אַז געבליבען איז בלויז דער טויטער געפּלאַמעסטער גוף אָהן איין פֿינגער פֿון אַ צוהערער... אַ פּאָר הענט שטעקען אַרויס, און עס גלויבט זיך אַז דער פֿייער האָט אומגעבראַכט אַ וואונדערווערק. די פֿיגור פֿון דעם טויטען ליגט מיט די פֿיס פֿאָראויס, און דעם אָפּען־געשניטענעם בויך, ס'איז אַ גרויל אָנצוקוקען, געמאָלען גרויסאַרטיג... אָבער ווער ווייסט צי וואָלט רעמבראַנדט מיט אַ ביסעלע מעהר גליק אין האַרצען גענומען אַזאַ פֿאַזע פֿונ'ם טויטען און נישט געמילדערט אַביסעלע דעם שרעק פֿון דער סצענע.

גאָר איז אַנ'אַנדערע נייע און שטייגער אין אַ צווייטע בילד פֿערענדיגט געוואָרען — אַ בעשטעלונג פֿון אַ גרופּע קויפֿלייט, אָדער טוכמאַכער־גילד אַרום אַ טיש, אַזאַ בילד וואָלט רעמבראַנדט, דער שטאָלצער און נישט געבראָכענער אויפֿגעמאָלען אויף אַ שטייגער למשל ווי זיין „נאַכטוואַך" אָדער די ערשטע „אַנאַטאָמיע". ער וואָלט קאָמפּאָנירט עפּעס בילדליך קאָנצענטרירטס... דאָ אָבער האָט רעמבראַנדט געוואָלט צופֿרידענשטעלען די בירגער, האָט ער פֿערבויגען זיינע קינסטלערישע נייגונגען און געמאָלען זעהר אַ ציכטיג, זעהר אַ סטאַטעטשנע בילד, יעדער פֿון דער גרופּע דרעהט זיך מיטן פּנים צום עולם קלאָר און דייטליך, אָנגעטאָן אין אַ שעהנעם ווייסען קראַגען און אַ טיף שוואַרצען קאַסטיום... פֿאַרשטעהט זיך אַזוי ס'איז גוט געמאָלען, די הויט איז גאָלדיג לויכטענד און די טיפֿקייט פֿון זיין טאָן איז עכט, אָבער ס'איז נישט פֿיל אַנדערש פֿון דעם ווי אַן אַנדערער גוטער קינסטלער וואָלט עס דורכגעפֿיהרט, עס איז קענטיג אַז אַ פֿרייער און גליקליכער רעמבראַנדט וואָלט אַזאַ בילד אַנדערש געמאָלען.

די צוויי בילדער פֿערענדיגט און אָפּגעליפֿערט האָבען אָבער זיין לאַגע נישט געראַטעוועט.

ער האָט געמוזט פֿערלאָזען זיין הויז און פֿערלאָזען עס אַ־יעם, כמעט אַנ'אביון, זיין איינציג פֿערמעגען איז געווען די קליינינקע פֿאַמיליע, זיין צאַרט קרענקליך יונגעלע טיטוס און זיין איבערגעגעבענע דינסטמויד הענדריקע, מיט איהר קינד. פֿאַר אַ שטיק צייט איז איהם אַפֿילו זיין קליין פֿערמעגען נישט בעשערט געווען צו געניסען, הענדריקע און טיטוס האָבען זיך בעזעצט ביי פֿרעמדע מענשען און איהם האָבען זיי געפֿינען אַ צימערעל אין עפּעס אַ ביליגען גאַסט־הויז, און אַפֿילו פֿון דאָרט האָט ער געמוזט אַרויס און זוכען אַנדערע גאַסט הייזער און טרינק־פּלעצער צו וואוינען, ווייל, ווער וויל דאָס לאַנג האַלטען ביי זיך איינעם וואָס צאָלט נישט גוט פֿאַר זיין לאָזשי און ביר?! עס איז פֿאַר איהם געווען אַ גליק נאָך ווען איינמאָל האָט איהם אַזאַ גאַסטהויז דערקלערט, אַז אימיצער האָט פֿאַר איהם בעצאָהלט אַלץ וואָס עס קומט פֿון איהם, און אַז ער קען זיך לעבען רוהיג און אַרבייטען.

שטעהט דער אַלטער מאַן, וואַרעמט זיינע הענט ביים אויוועלע און שמועסט מיט דאַנקבאַרקייט די נעמען פֿון זיין הענדריקע און טיטוס... ליבע קינדער, זיי פֿערגעסען נישט אָן דעם אַלטען מאַן, דעם אַלטען איינזאַמען מאַלער. (ווייטער קומט).

בלויז איין מאל שפילען איז „העלענאור"

איז דעם „אראראט" דערלויבט געווארן דעם היינטיגען שבת

ווי בעקאנט האט דער „אראראט" געזאלט, אדורכפאהרענדיג לאדז, שפילען דעם פאריגען שבת אין „העלענאור", און געבען א גרויסען פראגראם פון זיינע בעסטע פערל-נומערן.

די דאזיגע פארשטעלונג צו וועלכער עס איז געווען א ריזיגע פעראינטערעסירונג אין דער שטאט, האט אבער אנגעטראפען אויף א זעהר וויכטיגער מניעה, ווי דהיינו:

דער ארטיסטען-פעראיין האט פערבאטען צו געבען די דאזיגע פארשטעלונג, ארויסגייענדיג פון דעם שטאנדפונקט, אז אין לאדז איז נישט דערלויבט צו דורכפיהרען איינמאליגע פארשטעלונגען, ובפרט אין „העלענאור".

די פארשטעלונג איז דעריבער נישט פארגעקומען, און אויף דער אינטערווענץ פון דער ארצ-ראט-אנפיהרערשאפט איז געלונגען צו בעקומען די דערלויבניש פון ארטיסטען-פעראיין צו שפילען נאר איין-איינציגען מאל — דעם היינטיגען שבת.

אלעקסאנדער גראנאד געזעגענט זיך מיט לאדז

(א בריף אין רעדאקציע)

חשובע רעדאקציע!

איך האף, אז איהר זענט מיך נישט חושד אז מיט מיינע עטליכע ווערטער, מיטן געזעגענען זיך מיט אייך און מיטן טעאטער פובליקום — וויל איך זיך מאכען „פובליסיטי". ביין, חברים, ס'ווילט זיך מיר אייך, אהן שלאגווערטער, אהן פראזען און אהן חכמות, זאגען פון טיפסטען הארצען א דרוק און אט דעם פשוטען האנד-דרוק בעט איך, איך איבערצוגעבען די אנאנימע, שטילע, וואכע גאלעריע-מענשען וועלכע זענען געקומען פאר 50 גראשען און פאר א זלאטע זעהען „די געלע לאטע".

איך בעט אויך, איבערצוגעבען מיין האנד-דרוק אלע די, וועלכע זענען געקומען זעהען און הערען מיין פראטעסט-געשריי געגען דעם היטלעריזשען באר-באריזם און וועלכע זענען געקומען צוזאמען מיט מיר בעווייזען אז ס'איז נאך פאראן א טעאטראלער, קינסטלערישער און גייסטיגער איינהייטס-פראנט געגען די דייטשע מערדער און מיטעל-אייראפע.

איך דאנק יעדע מענשען, וועלכע האבען מיך געקרעפטיגט אין גלויבען אז איך בין אויף א ריכטיגען וועג און זאג זיי א הארציגען „זייט געזונד".

איך פאהר אוועק פון דאנען אבער נישט אויף שטענדיג. איך וועל נאך זיין דא היינטיגען דאנערשטאג אויפן ערהענ-אווענד פארן טעאטער-לעקציקאן און פאר זיין רעדאקטאר זלמן זילבערצווייג און וועל נאך צוריקקומען ווינטער אין דער טעאטער-שטאט לאדז, פון וואנען איך וועל סטארטען צו א יודישען קינסטלערישען טעאטער, אויף וואס די יודישע מאסען אין לאדז און אין גאנץ פוילען האבען אזוי עהרליך פערדינט.

מיט דרך-ארץ
אלעקסאנדער גראנאד.

Dr.
Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אהן פון 8—12 בייטאג, 4—6 און פון 7—9.

Dr. med.
L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

„א לעבען אהן א מארגען"
NANCY CARROLL i EDMUND LOWE

היינט פרעזענטירען מיר!
— מאטאא: —
די ליבע איז שטארקער פונם טויט.
דאס גרויסע פילם-מייסטערווערק א. ג.
אין די הויפט-ראלען:
אויסערן פראגראם: קלאנג-צייטונג פון PAT און אויך אקטואליטעטען פון FOX — דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

קראנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

PRZETARG.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg publiczny na sprzedaż 7 wybrakowanych samochodów, a mianowicie: 1 samochodu osobowego marki „Steyer", 2 samochodów polewaczek marki „Gräf-Stift", 1 samochodu-polewaczki marki „Buessing", 2 samochodów-sanitarek marki „Ford", 1 samochodu półciężarowego marki „Ford".

Wyszczególnione samochody można obejrzeć w Taborze Miejskim, Al. I Maja No. 124.

Oferty składać należy w Wydziale Gospodarczym, ul. Zawadzka No. 11, front, III p. pokój No. 50 do dnia 20 lipca 1934 roku godziny 12-ej.

Do oferty należy dołączyć wadjum w wysokości zł. 30.— od każdego samochodu.

Łódź, dnia 11 lipca 1934 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Poszukuje się mało używanego **samochodu** osobowego 4-drzwiowego. Oferty przyjmuje administracja pisma sub „Samochód".

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

ראקאלען

צו פערדינגען רוג גרינער מארק-ושעראמסקא 36, א געוועלבע איינגעריכטעט פאר א יאטקע, ווי אויך 4 צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען. ערפאהרען ביים סטרוזש. 2844

צו פערמיטען 4 צימער מיט א קיך. צו ערפאהרען קילינסקי 47, ביים וועכטער.

פערשידענעס

אכטונג! אכטונג! אלע קויפען גור עלעקטרישע זשאוועקעס מארקע „Regon", ווייל זיי זענען שפארזאם אין ברענען און קאסטען זעהר ביליג. איבעראל צו בעקומען.

וועגען עליה נאך ארץ-ישראל. אינפארמאציעס: Al. I Maja 44, m. 4.

צו די ג' גנבים! אזוי ווי מען האט מיך בא'גנב'עט זונטאג, דעם 8/7, צוויי דאמסקע פאלטענס ווי אויך א ביסעל שטוב-זאכען, בין איך גרייט עס צוריק צו קויפען. דיסקרעציע געזיכערט. ביטע זיך צו פערשטענדיגען
M. Szałdajewski, Zawadzka 12.

Zagubiony został kwit kaucyjny Elektowni Łódzkiej (licznik Nr. 27099) na imię Lajb Heber, Południowa 20. 2845

עס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע און ערשטראנגיגע קעכין מיט רעפערענצען אויף בעלדיגען ארויספאהר אויף א קאלאניע. זיך צו מעלדען אין Ż. T. K. Wólczańska 35 אין די שעה'ן פון 9 ביז 12 בייטאג און פון 5—10 אווענד.

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט דעם בעסטען יודישען בריף מיט די נייעסטע ארטאגראפיע אין פערלויף פון א חודש אפילו דעם וואס קען גארנישט. די עלטער שפילט נישט קיין ראליע. נוצט אויס די וואקאציע. די פרייזען זענען נישט טייער. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט רעכענען אין 5 טעג. מיין אדרעס זאוואדזקא 19, פר., 1. שט.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטעל-ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט
ביי קערש.
סקווערא 15

אנאנסען
— איז —
פאלקסבלאט
האבנגרוים ערפאלג

די שענסטע דרוק-ארבייט
ווערען אויסגעפירט
אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.א. רעכנונגען, בריפבויגען, קווי-טאנציעס, שטרימפף-באנדעראלען, עטי-קעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפערטיגט.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און וועגערישע קראנקהייטען
איז געווארען איבערטראגען
אויף 2 זשעלאנא 2
(פיעטריקאווער 47)
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד, זונטאג און הגאות פון 9—2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11—1 מיטאג און פון 3—4 נאכמ.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. med.
OŁ. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערען און קעהל-קאפף-קראנקה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אווענד.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך הערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויס אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה. פון פערדרעהען זיך די קישקעס קען מען ווערען בראנדיג און שטארבליך. — ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשן געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בעסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. 30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע! ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך). אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

היערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען דיר. י. ראפאפארט פון דער ערשטער און איינציגער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, דערפאר וואס ער האט מיר געראטעוועט פון פיל גרויסע ברוך-שמערצען, איך האב א סך יאהרען געליטען פון מיין יעהר שווערען פערעלטערטען ברוך, וואס קיין שום פאס האט מיר נישט געקאנט צוריקהאלטען, הענט א דאנק זיין מיר פערלעגטען אויסגעצייכנטען ארטאפעד. הייל-באנדאזש, האט ער מיר באמת א וואונדער בעוויזען, איך פיהל מיך אויסגעצייכנט גוט און בין פעהיג צו יעדער ארבייט.

(—) יוסף ברוך לאזינגער, לאדז, וואלבארסקא 26   1/6 1934

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילים און טריפער), היילט מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
טאג'ן טעקסט — פרייטאג און ערב-יו"ט — 24 גר. אין דער נייעס שפאלטען
אין טעקסט — 40 . . . . . . 60 4
נאכ'ן טעקסט — 12 . . . . . 18 . . . .
טיפער דער סטאנדארט 50 פראצ. טייערער, אויפלאגע 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מעטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

טאג'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און פאנאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.